МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО
свет

№ 18 (2539)
Ера
2
март
1961 шу
Мах 2 кеп.

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

ССКП XXII съезда сийна

Квартала план—15-ча марта

Боккхача лоархIамера гIулакх да колхозий правленей членаш фермашка, кхашкарча станашка, иштта кхыча моттигашка дIа а ухаш цига заседанеш елга. Цу тайпара заседани хилар укх деношка Первомайски района А. Шерипова цIерахча колхоза шурий-товарни ферме. Цига гучадаьлар укх кердача шера фермерча хьайбаш леладераша чIоагIа балхаш даьлга. Паччахьалкхенга шура йохкара хьалхарча квартала план 15-ча марта кхоачашъе лаьрхIад ферма болхлоша. Заседане къамаьл даьча дояркаша белгалдаьккхар из декхар кхоачашде еррига торонаш йолаш йолга.

— Кхы а дикагIа къахьега торо хургьяр тха,—аьлар доярка Ахриева Фадимана,—нагахьа санна балха юкъера цхьадола кхоачамбоацараш сихха дIадоахаре. Царех керттера дараш да доахан чудоахкача помещенешка электрически сердало ца хилар. Цул совгIа, йоацаш я бийсан доаханга хьежача болхлошта чIоагIа эшаш йола фонараш а. Бийсан доаханга хьежаш вола скотник хиланза варгвац ферме, цхьабакъда, из хIанзалца хиннавац, цудухьа вIаштIехьдалац бусса-бус хьайбашта доагIача тайпара доакъар декха.

ЛерттIа болх бац тха зоотехника нов. Льянова, яхаш дийцар дояркаша. Цу гIулакхо а дикка эшам бу тхона.

Первомайски районе хьалхара моттиг лелаю Шерипова цIерахча колхоза хьайбаш леладераша паччахьалкхенга шура йохкара. Из моттиг дIа ца хеца лаьрхIа ба уж дIахо йодача хана а.

В. ЦИЦКИЕВ.

СИЙЛЕН ЦIИ ЙОАККХАРГЬЯ

ССКП ЦК Пленумо дIахо йодача хана юрта боахам дегIабоалабара яьча решенеша дегаш гIоз а даьха доккхий толамаш доахаш ба Сунженски района «Победа» яхача колхоза шурий-товарни ферма къахьегамхой.

Укх шера цар тIаийцараш доккхий декхараш да. Цар лаьрхIад хIара Iаттагара 2550 килограмм шура яккха. Цу гIулакха дика кийчо яьй ферма тIа. Цига ерригаш а 6 помещени я, царех цаI керда я, 260 етт чу а хошаш. ХIаьта цу помещенера доахан механизированни дойкаца летташ да. Берригаш а механизированни дойкаца бетташ 480 етт ба ферма тIа. Цу тайпара оттадаьча балхаша торо хилийтай дIадахача шера 65 доярка баь болх укх шера 26 дояркаta байта. Дукха ба ферма тIа дика болх беш бола дояркаш. Царех я хIанз ферме хьалхара моттиг лелаю доярка Вырцова Тоня. Цо доярка болх бу цхьоалагIа шу мара дац. Бакъда, хьайбашта дика гIулакх деш хиларах цун торо хул дийнахьбус хIара Iаттагара 11—12 килограмм шура яккха. Укх шера цо лаьрхIад хIара Iаттагара 2600 килограмм яккха.

Лаккхара декхараш тIаийцад доярkаша Яндиева Раяси Морозова Надяси. Цар лаьрхIад хIара Iаттагара 2800 килограмм шура яккха.

Укх кердача шера доахангара шура яккхара дика толамаш дахарах Яндиева Раяйна колхоза правлене ахчан совгIати вымпели еннай. Цо хIара Iаттагара дийнахьи буси йоаккх 8—9 килограмм. Кхы а дукхагIа шура яккха лаьрхIа а я из.

Дикача балхаца белгалбаьнна кхы а дояркаш ба ферме. Царех ба Котельникова Лида, Махлоева Мадинат, иштта кхыбараш а.

Колхозе дикагIйола телятница я Соломатина Мария. Цун группе 40—45 Iасилг хул. Уж кхеду цо 6 бутт баллалца. Соломатинас дика гIулакх деш хиларах деннеи буси 850—900 грамм дулх тIаккхет царех хIаранена. Укх гаргарча хана деннеи буси хIара Iасилга 1000 грамм дулх тIакхетийта лаьрхIад Марияс.

Дика болх беш ба телятницаш Порошина Таяи Киселева Любаи а. Цар групперча Iаьсашта деннеи буси 800—850 грамм дулх тIаккхет. Ферма тIа болх дика беш хиларал совгIа района художественни самодеятельносте дика дакъа лоацаш а ба уж.

ХIанз ферма болхлой шоай дерригa хьинар тIадахийта къахьегаш ба ССКП ЦК январски Пленумо яь решенеш кхоачашъяраи октябрь бетта хургйолча XXII-съезда сийленца накъа бахараи. Цудухьа лаьрхIад цар коммунистически къахьегама ферма яха цIи яккхара къовсам лоаттабе.

З. ГЕЛИСХАНОВ,
(тха собкор.).

ССКП обкомеи Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советеи

ДикагIча бригадана—ЦIе байракх

Юрта боахама Министерстваи юрта боахамеи заготовкайн болхлой профсоюза Обкомои хьачуеннача 1960-ча шера Нохч-ГIалгIай республикерча колхозийи совхозийи тракторни бригадашта юкъе хиннача социалистически яхьа итогашка а хьежа, ССКП обкома бюроси Министрий Советои карара кара тела ЦIе байракх хьожаьй республике эггара дикагIча Сунженски района «Победа» яхача колхоза № 2 йолча тракторно-полеводчески бригадана (бригадир нов. П. С. Жевненко).

1282 гектар лаьттан тIа, планах 15 центнер мара ца лийрхIача, хIара гектара тIара 19,6 центнер ка болча ялатий доаккхилга Iалашдаьд цу бригадо, хьажкIашта дика гIулакх дар бахьан долаш, хIара гектара тIара 63,4 центнер хьажкIий чуенай. 1960 шера бригадерча цхьацца тракторо 710 гектара тIа даьча кIаьдача оахамга дIакхоачаш балхаш даьд, планах 620 гектара тIа де лийрхIача метта. Трактораш а кхыйола юрта боахама машинаш а геттара дика лелаьй, техникана ремонт яра чотах 19000 сом ахча кхо а деш. Саг лозаваь а кхы тайпа хатар даьнна а моттиг хиннаяц бригаде бIарччача шера.

ССКП обкома бюроси Министрий Советои 1960-ча шера балхаш дика дарах иштта белгальяхар Сунженски района ЦIеча Эскара цIерахча колхоза тракторни бригада (бригадир Н. А. Кузнецов), Наурски района «Россия» яхача колхоза тракторни бригада (бригадир В. Т. Минаев), Грозненски шурий совхоза № 1 йолча ферма тракторни бригада (бригадир М. И. Мымриков), Гудермесски района «Дружба» яхача совхоза № 3 йолча отделене тракторни бригада (бригадир Д. М. Куприенко, Грозненски района Горячеисточненски шурий - дулха совхоза № 1 йолча тракторно-полеводчески бригада (бригадир Ахмадов Селимха).

ХЬОКХАМЕ КЪАХЬЕГАРАХ...

Укх деношка хиннача шийи заседане Нохч-ГIалгIай облсовпрофа Президиумо оттадаьд къахьегама Сийлен книжка тIа баха:

нов. **Зармаев Абдул-Саид** — Шалински района «Джалка» яхача совхоза звеньевой, 1959 шера 20 гектар долча лаьттара хIара гектара тIара 149 центнери, хIаьта 1960 шера хIара гектара тIара 141,8 центнери фуалъяьха хьажкIаш чуэцарах;

нов. **Музыкаева Малика** — Шалински района «Шалинский» совхоза звеньевая, дIадахача шера 15 гектар долча лаьттара хIара гектара тIара 105 центнер фуалъяьха хьажкIаш чуэцарах;

нов. **Кусиева Зайдат** — Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза звеньевая, 30 гектар долча лаьттара хIара гектара тIара 108,5 центнер фуалъяьха хьажкIаш чуэцарах;

нов. **Наумова Мария Афанасьевна** — Грозненски шурий совхоза свинарка, дIадахача 1960 шера ерригане дозал 1843 центнер а долаш 1841 хьакха кхабарах;

нов. **Эсмухамбетов Наурды** — Шелковской племсовхоза воккхагIа вола жа Iу, хIара бIаь устагIана тIехьа 136 Iаьхар хьалкхебарахи устагIана тIера 7 килограмм тха даккхарахи;

нов. **Плотников Фома Трофимович** — Наурски района Ленина цIерахча колхоза воккхагIа вола жа Iу, хIара бIаь устагIана тIехьа 174 Iаьхар хьалкхебарахи хIара устагIана тIера 5,6 килограмм тха даккхарахи;

нов. **Олюнина Нина Васильевна**— «Ермоловский» коа тIара оалхазараш леладеча совхоза коа тIара оалхазараш леладер, дIадахача 1960 шера хIара котамгара 178 фуъ гулдарах;

нов. **Арсемикова Марет** — Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхоза доярка, дIадахача 1960 шера хIара Iаттагара 4406 килограмм шура яккхарах;

нов. **Барахоева Лемка** — Наьсарен района «Назрановский» совхоза доярка, дIадахача шера хIара Iаттагара 4314 килограмм шура яккхарах.

Кхы а дикагIа къахьегаргда кагирхоша

Нохч-ГIалгIайчен комсомольцашеи кагирхошеи чIоагIа раьза хинна тIаийцар ССКП ЦК январски Пленумо дIахо а юрта боахам дегIабоалабара яь решенеши ССКП XXII-гIа съезд хьаеллара цо бaь хоами. Цу деша хетаяь яр укх деношка хинна ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома Пленум. Цига дакъа лаьцар республикерча юрта боахаме хьалха латтача комсомольцашеи кагирхошеи.

ССКП ЦК январски Пленума, ВЛКСМ ЦК IX-ча Пленума итогехи семилетка кхоалагIча шера областной комсомольски организацена хьалхашка латтача декхарехи доклад йир ССКП Нохч-ГIалгIай обкома секретара нов. А. С. Трофимова. Цо шийдоклада тIа белгалдаьхар вай республикерча комсомольцашеи кагирхошеи даьха толамаш, хIаьта укх шера царна хьалхашка латта декхараш а дийцар. ХIара гектара тIара 50 центнер фуалъяьхаи 600—700 центнер гIадамаш тIехьеи хьажкIаш яха декхараш латт царна хьалхашка.

Пленуме къамаьлаш дир ВЛКСМ Грозненски райкома секретара нов. Баранова, ВЛКСМ Ачхой-Мартановски райкома секретара нов. Исаева, Ножай-Юртовски района Ленина цIерахча колхоза председатела заместителa нов. Томаевас, иштта кхыбараша. ЧIоагIа уйла тIаяхийта ладийгIар гулбеннараша Кабардино-Балкарски АССР цIи хеза йолча хьажкIаш лелаеча Собанчиева Жениас даьча къамаьлага. ДIадахача шера, аьлар цо, айса хьажкIаш лелаяьча 12 гектарах хIаране тIара 113 центнер фуалъяьха хьажкIаш чуийцар аз. Укх шера кхы а дикагIа къахьега лаьрхIад аз а са звено членаша а. ХIанз Кусиева Зайдата социалистически яхье йийхай со, цу гIулакхах чIоагIа доаккхал а ду аз.

Пленуме дакъа лаьцараша берригаш раьза а хинна соцам бир укх шера керда къахьегама толамаш дахара.

ДикагIа хьалкхеергья свекла

ХIара шера дукхагIа дIаюв свекла «Гудермесский» совхозе.

Из культура укх шера мамогта дикагIа хьалкхеяра доккхий балхаш ду нов. Х. Шамурзаев керте латтача кхоалагIча отделене. ССКП XXII-ча съезда сийна шерра социалистически яхь а йоаржаяь, хьинаре къахьегаш ба цу отделене къахьегамхой. Шоай торонашка а хьежа дош деннад цар 100 гектарах хIаране тIара планах 200 центнер яккха езача 350 центнер свекла яккха.

Свекла дIаюврглола лаьтта дикагIа тоадара чIоагIа болх беш ба цу отделене къахьегамхой. 15—20 саг чу а воагIаш йола йиъ звено вIашагIъеллай. Цу звеношта кулгалдеш ба отделене дикагIа бола болхлой Дудаева Асма, Малаева Рукъет, Атаргаева Iайна, Катаева Буку.

Свекловодашка техника я. ТIехьаювза еррига инвентарь а йолаш цхьаца трактор я шин звенона лаьрхIа.

Къаьстта дика болх беш ба кхашка механизатораш - свекловодаш В. Ямалов, В. Таталов, сеяльщикаш У. Какиев, В. Мусманов, поливальщикаш А. Шевхалов, кхыбараш а.

ХIанз сихха кхашка удобренеш ехкаш ба свекловодаш. ХIанзале 1000 тонн моттигера удобрени йиллай цар.

Свекла дикагIа хьалкхеяра къонача свекловодашта сайрийна хьехаш хул агроном А. Волков.

Доккхий толамаш даха лерхI семилетка кхоалагIча шера «Гудермесский» совхоза кхоалагIча отделене свекловодаша.

С. ИСМАИЛОВ.

ССКП ЦК моаршал

МОСКВА, 28-ча феврале. (ТАСС). Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето дег тIара моаршал дахьийтад МНРП ЦК-га, парте членашкеи дерригача вежарал долча монгольски халкъагеи Монгольски Халкъа-Революционни парте шовзткъа шу дизарах.

Моаршал тIа белгалдоаккх марксизма-ленинизма байракха кIал лоаццача исторически хана МНРП бIаьш шерашка тIехьабиса хинна шийи мохк социализм хьалъяра болча сийрдача новкъа бакъхалта. Монгольски Халкъа-Революционни парти — монгольски халкъа хьашташ бокъонца Iалашдеш йола парти — шийх шоай бокъонца вовзаш вола бaьчча лоархIача берригача къахьегамхоща чIоагIа бувзам лелабеш я. Пролетарски интернационализма марксистско-ленински идеяшта тIехьайолча МНРП монгольски халкъ хьалкхеду Советски Союзеи дерригача социалистически мехкийи халкъаща, дерригача дунен тIарча къахьегамхоща вежарал дола доттагIал леладергдолаш.

МНРП, йоах моаршала тIа, тIатеIIа къовсам лоаттабу хIанзарча ревизионизманеи, иштта догматизманеи сектантстванеи дуxьала, гIо ду социалистически лагера а дерригача дунен тIарча коммунистически болхлойи болама а цхьоагIо кхы а чIоагIъяра.

Къилбаседа-ХIирий творчески коллективай болхлошта Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамоташ яларах дола

УКАЗ

Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхошта концерташ увттадеш дика дакъа лацарах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамоташ лойла:

Агузарова Светлана Георгиевнайна — паччахьалкхен иллейи халхарийи ансамбла артисткана.

Бетиев Степан Николаевича — Къилбаседа-ХIирий АССР культура министра.

Боциев Анатолий Гавриловича — паччахьалкхен иллейи халхарийи ансамбла артиста.

Браиловский Иосиф Моисеевича — паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концертмейстера.

Бритаева Зарифа Элбасдукаевнайна — паччахьалкхен музыкально-драматически театра керттерча режиссера.

Бутаев Петр Асланбековича — паччахьалкхен иллейи халхарийи ансамбла артиста.

Гуржибеков Георгий Николаевича — паччахьалкхен илейи халхарийи ансамбла художественни кулгалхочоа.

Дзеранова Венера Александровнайна — паччахьалкхен иллейи халхарийи ансамбла артисткана.

Икаева Серафима Георгиевнайна — паччахьалкхен драматически театра артисткана.

Каллагов Федор Майрамовича — паччахьалкхен музыкально-драматически театра артиста.

Кесаев Константин Кайтуковича — республикански эрсий драматически театра постановочни даькъа заведующена.

Кондырев Леонид Алексеевича — республикански эрсий драматически театра артиста.

Проценко Георгий Ивановича — Къилбаседа-ХIирий АССР культура министра заместителa.

Сопоев Борис Александровича — паччахьалкхен иллейи халхарийи ансамбла артиста.

Сумина Светлана Васильевнайна — паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концертмейстера.

Тогоева Таисия Афаевнайна — паччахьалкхен музыкально-драматически театра артисткана.

Токаев Асах Инусовича — драматурга.

Туменова Еленайна — паччахьалкхен музыкально-драматически театра артисткана.

Тхапсаев Владимир Васильевича — паччахьалкхен музыкально-драматически театра артиста.

Хасиева Алла Владимировнайна — паччахьалкхен музыкально-драматически театра артисткана.

Хугаева Валерия Вячеславовнайна — республикански эрсий драматически театра артисткана.

Хуциев Сергей Михайловича — паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концертмейстера.

Цаликов Майрбек Курмановича — паччахьалкхен музыкально-драматически театра артиста.

Шапошникова Людмила Евгеньевнайна — республикански эрсий драматически театра артисткана.

Ядых Павел Арнольдовича — паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра керттерча дирижера.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
И. АЛМАЗОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь
М. КОМАРОВ.

Джавахарлал Неруга Н. С. Хрущева яхьийта ПОСЛАНИ

22 феврале Инде Республика премьер-министрга Джавахарлал Неруга СССР Министрий Совета Председатела Н. С. Хрущева яхьийтача послане тIа дувц Конго Республикана керте лаьтта Патрис Лумумбеи цун новкъостий Жозеф Окитои Морис Мполои боабарах Советски правительствана хетараш.

ХIанз юххье денз юха уйла е езаш гIулакх эттад, яхаш язду Н. С. Хрущева, шоай лоIам бахьан долаш конголезски халкъо лоаттабеча нийсхон къовсаме Конго доттагIаша цунна малагIча тайпара новкъостал дергда яхача деша хьакъехьа яь ца Iеш, еррига вIашагIкхийттача Къамий Организаценеи цун кхоаненнеи доагIача, кхы а доккхагIа долча дешай хьакъехьа а.

Духхьал Конгорча событеша а къаьстта премьер-министр Лумумба веро а долчча бесса къоаста ца дича витац цу событешка генеральни секретара Хаммаршельда леладаьча гIулакхий а машар лорабеи халкъий бокъонаш хьаллоаттаеи декхарийла йола дунен халкъашта юкъера организаци лоархIача ООН-а юкъа тIа цун балхо даьча сакхата а хьакъехьара дош.

СССР Министрий Совета Председатела белгалду, Конго патриоташ бола Лумумбеи цун новкъостийи колониальни империалистически державаша баьча тийшача балхах байна хилар.

Из тийша болх хьаболабенна моттигаш ювцаш, Н. С. Хрущева язду, мадарра аьлча Патрис Лумумба ве лаьрхIа хиннад шоай планаш гучайоахаргйола никъ Лумумба лаьцалгах а конголезски правительствана керте латтар ший мохк бизза кортамукъа баккхеи бельгийски колонизаторашта из кIалхарбаккхеи гIерташ хиларах а колонизатораш тийшачул тIехьагIа. Н. С. Хрущева соцам бу ООН-а цIерах Конго эскараш дохийтача хана а тIехьа царех малагIча гIулакха пайда эцаргба Хаммаршельда хайна хиларах.

СССР Министрий Совета Председатела йоах, бокъалдар аьлча, гIулакх Хаммаршельда персонах латтац укхаза, цо гIулакх деш барех латт, гIулакх латт тхьовра колониальни хиннача мехкашкарча хIанз кортамукъа даьннача халкъашта хьалхагIа а санна Iазап тIIлоаттаде а эксплуатаци е а безам болча монополистий-колонизаторий политиках.

Н. С. Хрущева йоах, шоаш эксплуатаци еш долча халкъашта тхьовра шоаш даьча доала гуччахьара формаш хIанз хувца гIерт уж — къайлагIа а малькарагIа а лелаеча формашца. Кхыбола нах хьалха а тувсаш лачкъа гIерт уж, йоах нов. Хрущева.

Шерра къовсам болабаьб колонизатораша шоай кортамукъале бахьан долаш латаш долча конголезски халкъа духьала, язду Советски правительствана керте латтачо. ГIорбаьнна бола Конго Республика деятелаш оаккхарий хьисапе боабаро йоккхача гIайгIанца хьахьекхар ООН-а соцамаш кхоачашдеш йолча аппарата керте латтар империалисташеи колонизаторашеи оттаваь саг хилар мелла харцахьа да.

Лумумба «веддав» аьнна гуччахьа оттадаь сурт шийи лоIаме йолча Конго Республикацеи цун кулгалхошцеи Хаммаршельда леладеча тийшача балхашца айхха дувзаденна да, йоах Н. С. Хрущева. «Нагахьа санна долчча бесса дувце, Лумумба вийнар Хаммаршельд ва. Нах боабаьр урс е тепча бе яьллар хинна мича Iа, уж боабеча керттера дакъа лаьцар ва герз цунна бе деллар»,— йоах Н. С. Хрущева яхьийтача послане тIа.

Юххье денз чакхбаллалца Хаммаршельда Конго хьабена беррига никъ конголезски халкъа хьашташ эсала волаш дохкарца, ООН-а принципий а бакъахьареи сий долаши долча гIулакхий а сий доадарца белгалбаьнна никъ ба, йоах послане тIа. Вай машар хила йиш яц ООН-а новкъостал а деш даьча зуламаща, вай машар хила йиш яц тийшача балхах нах боабарца ше бIехваь вола саг ООН-а генеральни секретарь хиларца, йоах СССР Министрий Совета Председатела.

Советски правительствана керте латтачо белгалду, «шийла тIом» тIа-тIа дукхагIа бикъ ца балийтар духьа, «бIайха» тIом ца хилийтар духьа ООН-а структура хувцанза ярг ца хилар.

Н. С. Хрущева юха кердадоаккх дIадахача шера сентябрь бетта ООН-а Генеральни Ассамблея XV-гIча сессе дIаьнна латташ дола цу деша хьакъехьа Советски правительствана хетар. СССР-а еннача предложене тIа йоах, ООН-а цаI а ца хулаш, кхо секретарь хила веза, царех хIоравар хIанз дунен тIа вIашагкхийттача мехкий керттерча кхаь группах (малхбузехьарча державай тIема блокашта юкъе дакъа лоацаш йола паччахьалкхенаш, социалистически паччахьалкхенаш, нейтралистски мехкаш) цхьаннена хьалхара а кургволаш.

Иштта структура хилча, йоах послане тIа, ООН-а тIаийю решенеш нийсхо йолашагIа хилийта цхьатарра торонаш хургьяр хIара группа, уж решенеш тIаккха ООН-а юкъе долхача мехкий цу кхаь группа цхьанне хьашташта духьал яьха хургьяцар.

ХIанз империалистически паччахьалкхенаш гIерт социалистически мехкаштеи колониализмах мукъа а яьнна, нейтралистски политика новкъа яьннача паччахьалкхенаштеи духьал ООН-ах пайда эца, яхаш, язду Н. С. Хрущева. Из тайпа политика йохаргхиларах тешаш дувц нов. Хрущева, машара гIулакха кхераме из яле а, адамаш дунен кхоалагIча тIема кхерама тIа дуташ паччахьалкхенашта юкъера гIулакх кхосхаде мегаш яле а.

ГIулакхаш цу новкъа дегIадоагIаргдоацаш тоаданза дарг ца хилар дага а долаш, ООН нийсхон лардаш тIа эргаяккха предложени оттаю Советски правительства.

ХIанз колонизаторий коалице Конго гулду ший низаш,— хьалха хинна Бельге колони конголезцех болча, увттабаьча наьха новкъосталца цунга юхакхачийта гIерт из. СССР-а Министрий Совета Председатела тIахьех колонизатораша леладеча гIулакхашта халкъаш кортамукъеи шоай лоIамеи хилара бокъонца бола доттагIий кхотабенна духьал овттара.

Алхха Бельгена де деза гIулакхаш дарах кхоачам бац хIанз.

Конго хьашташа, ООН лоархIаш хилара хьашташа а санна, «Конгора акцеш» Iалальмате чехка дIаяхари ший мехка чура гIулакхаш конголезски халкъо ше къоастадергдолаш цигара шедола кхыча мехкий эскараш арадахари дIадехилга нийса лерхI СССР-а правительства.

Конго машар, порядок, сатем оттаргболаш эггара хьалха цу мехкара халкъ мукъадаккха деза кхыдола мехкаш юкъе лелхарах, Патрис Лумумба гIулакх дIахьош вола Антуан Гизенга керте латтача цу мехка законах йолча правительствана новкъостал де, из хьаллаца еза, яхаш язду Н. С. Хрущева. Конго Республике машар, порядок, барт-цхьоагIо, законаш хургдолаш, из бIарчча хургйолаш Конго Республикаца доттагIал долча кхыча паччахьалкхенаща цхьана конголезски халкъаи цун законах йолча правительстванеи новкъостал де кийча я Советски правительство, йоах цо.

Конго колонизаторий агрессех мукъаяккхара тIадерзадаь гIулакхаш кхоачашдара новкъостал дергдар Кхерамзлен Совета решенех Конго эскараш дахийта африкански паччахьалкхений викалех латта комиссийллар а. Н. С. Хрущева йоах, цу комиссе декхарашта юкъе гIоргдар Антуан Гизенга керте латтача мехка законах йолча правительстваца бокъонца бизза бувзам а болаш агрессораш арабахара, кхыйола паччахьалкхенаш юкъелелхилга дIадаккхара, Конго, правительстванеи парламентаи лерттIа болх бара эша хьалаш Iалашдара гIулакхашка хьожилга.

Н. С. Хрущева послане тIахьех «ООН-а решенеш Бельге оагIонгахьара йохаелга дIадаккхара. ООН дехкарийла я Конго Бельге леладу гIулакхаш хьадда харцде а агрессор хиларах тарра ООН-а Уставо оттаь йоагIаш йола санкцеш Бельгена дIаяхьа а».

Цунца дувзаденна, лелача дерригача гIулакхашка диллача Лумумба вер Конго патриотически долча дерригача низашта духьал Чомбеи Мобутуи бандаша шоай поход дIайолаярах баь хоам бар, цудухьа конголезски халкъ кердача зуламех лорадергйола гIулакхаш тIаэцанза даргдац. ЦаI мара доаца нийса гIулакх да Чомбеи Мобутуи Iальмате чехка лувцар, уж суде балар цар бандашкара герз хьадаккхар, хIаьта иштта Конгора агрессораш арабахар, йоах Н. С. Хрущева.

Послани юххера йистейоалаш Советски правительствана керте латтачо белгалдоаккх, «Йоккхий паччахьалкхенаш декхарийла я кхычар гIулакхашта юкъе лелхилга а кхыча мехкий кортамукъал йохае гIертилга а дIадаккхара, дунен, халкъашта юкъерча гIулакхий кхохкам мелбара, эггара хьалха герз Iодиллара деша хьакъехьа а еш, дунен халкъий кертерча дешай хьакъехьара бартагIа йола решени яра шоай низ тIабахийта, яхаш. Шантажи кхерамаш тIалоаттадари а доацаш, хIара паччахьалкхен суверинитет а вIаши юкъера хьашташ а лархIара тIехьа латт Советски правительство».

Ше Инде премьер-министрга Джавахарлал Неруга яхьийтача послане тIа Н. С. Хрущева йоах, со теш Конго Республика ший лоIаме а кортамукъа а хилар лорадара тIехьа шинна а мехка правительствашта шоай низаш вIашагIтохаргхиларах.

Цу дийннахье а СССР-а Министрий Совета Председатела посланеш яхьийтай Азе, Африка, Европа, Латински Америка кхыча мехкий паччахьалкхенашта е правительствашта керте латтарашка а.

5 марта—хоржамаш

ЯНДИЕВА МАДИНАТ ДЕПУТАТАЛЛА ХОРЖ

Массехк ди хьалха Наьсарен районни Советe депутаталла шоаш оттаяьча кандидатаца вIашагIкхийтар района культура отдела болхлой.

Собрани дIайолаелча президиум ягIача истола юхе йода юкъерча дегIара гIийло йоI. НахагахьагIа хьайирзача оехь хеташ тов мо цIийлу из. Массане а кхетаду, шийх лаьца къамаьл де цунна мел хала да, цхьабакъда цунна бIарахьежаш мел вагIар цун вахар довза лоеш ва.

— Фу дувцаргда аз? Лоаца я са биографи. 1942 шера яьй...

...Ялх шу мара даьннадацар Мадината йишас цунна лекха наьхацигара каьхата пандар кхухьача хана.

Школе ше деша яхача шера пионерий Двореце музыкальни кружоке аха йолаелар Мадинат. Кастта цар шоай доалахьа пандар хилар, йиIиг а шаьръелар. Уж цу хана Акмолински бахар.

Гурахь йиълагIча классе деша юхачуйоаш берий музыкальни школе конкурсе дакъа лаьцар Мадината, дика чакх а яьлар. Циггара денз бокъонца тIайийрзар из сакхетарг хилча денз шийна дукха дезаденнача чунна. Атта-м дацар школе деша а музыкальни школе шин классе деша а. Мадинат юххьера денз фортепиано а баян а Iомабеш яр.

Кагийча наьхеи мехкарийи вахарчухь дицлургдоацаш цхьа деза ди кул. Цхьабакъда, Мадината шиъ да уж: цаI юкъера школа йистеяккхарах цунна аттестат денна дии, вож цул тIехьагIа цхьа бутт баллашехьа ворхI шера йола музыкальни школа яккха дии...

Наьсаренна гаьна йоаццаш уллача Черменски консервни заводерча школе музыкальни руководитель йолаш болх бе йолаелар Мадинат Казахстанера цIаеначул тIехьагIа. Цхьабакъда, цо цига дукха болх банзар. Соахка укх ханна бус цхьацавовза саг вера царга. Из вар хIетта Наьсаре хьайийллача берий музыкальни школа цу хана хинна директор Газгиреев Iазраил. Школе фортепиано хьеха специалист лохаш хиннавар из.

Массехк ди даьккхар Мадината булургбий - хьогI сога из болх, яхаш уйла еш, цIагIарчарца цагаювлаш. Цхьа кIира даьннача гIолла Наьсарен-Вокзале юкъе керда даьча баьццарча цIеношкара хьахозаш яр тайп-тайпара классически а гIалгIай халкъа а ашараш.

Цкъаза моллагIа а гIулакх хинна музыкальни школе вахача хьахоз П. И. Чайковске «ГIурагIажай Iам» яхача балета тIара «Кагийча гIурагIажий халхара» йиш, е М. И. Глинке «Вальс-фантази», Огинске «Полонез», е Бизе «Кармен» яхача операцара антракт, иштта кхыяраш.

Дика говзал йола, массахана безаме, елаенна йола музыкальни школа хьехархо **Яндиева Мадинат** дукха еза из хьехаш йолча эрсийи гIалгIайи бераштa, цар даьшта, ноаношта. Из дукха еза района культура отдела болхлошта а. Цудухьа яьккхар цун цIи районни Советe депутаталла кандидаташ увттабеча хана.

А. БОКОВ.

Цунах теша мегаргва

«Старогрознефта» гIишлой-монтажни управлене балха ена дукха ха яьлалехьа Мисербиева Маликас хьахьекхар ше къахьегам дукха безаш а шийна тIадилла гIулакх дика кхоачашдеш а хилар. Цудухьа сий даьлар цун шийца балха боахкача новкъосташта юкъе. Яьссача ара тхона гуш хьалъэттар «Старогрознефта» мехкдаьтта промыслови управленерча мехкдаьттахошта хьалдаь ялх-ялх квартира йола 22 цIа, тхона пуш хьахилар Иванова цIерах йола городок. Цу юкъе шийи къахьегамца доккха дакъа лаьцад Мисербиева Маликас а.

Цхьабакъда, ди тIехь дукхагIа эш мехкдаьттахошта чуIе цIеноош. ХIаьта Маяковске цIерахча городоке хьалде доладаь чуIе цIеноош хьалкхоачашдара кирпишк тоъацар. Цудухьа коллективо лаьрхIар шоаш хьаьча кирпишкаца гIишлош хьалъе. Болгарски доттагIаша еча хьисапе кирпишкаш йотта пишкаш хьал а яь, шоаш болабелар уж кирпишк хьае.

Цхьабакъда, тха боахаме керда гIулакх дар из. Цудухьа из болх Iомабе а дIаболабе а нах эшар. СМУ кулгалхоша цу балха баха нах бийхача, эггара хьалха цига яха раьза хилар нохчий йоI комсомолка Мисербиева Малика. Цига а дикача балхаца дIа а йовзийта, ший сий даьккхар цо. Цунах хилар дика кирпишкаш ятта ховш йола говза болхло.

ХIаьта моттигерча къахьегамхой депутатий Советий депутаталла харжа кандидаташ оттабе ха хьаккхьача хана эггара хьалхарчарца цIи яьккхар нохчий йоIа Мисербиева Маликай. Грозненски городской къахьегамхой депутатий Советe депутаталла харжа аьнна кандидат яьй цунах.

ГIишлонхой дог тийша ба ший харжархойи цун кандидатура могаяь гIишлонхойи шийх тешаф Мисербиева Маликас доадерг ца хиларах.

А. ТИЩЕНКО.

ССКП Центральни Комитетеи СССР Министрий Советеи

ПАЧЧАХЬАЛКХЕНО ЮРТБОАХАМА ПРОДУКТАШ ИЙЯРА ГIУЛАКХ ЭРГАДАККХАРА А ТОАДАРА А ХЬАКЪЕХЬА

ССКП Центральни Комитетои СССР Министрий Советои белгалду, юртбоахама производство дукхагIа дегIайоалаергйола гIулакхаш чакхдахаро, юрта боахама увттаеча планий керда порядок кхоачашъяро, обязательни поставкаши МТС-аша дьча балхех тийнна маьхаши тIерадахаро, юртбоахама продукташ ийяра керда хьалаш увттадаро — зонашка хьежжа нийсдаь, паччахьалкхено ийеча продукташта цхьа маьхаш оттадаро юртбоахама производство дIахо дегIайоалаяра йола колхозийи совхозийи инициатива а безам а лакхбаь хилар. Укх тIеххьарча шерашка дукха а дукхагIа хьа а яьхай паччахьалкхено эца а ийцай ерригa юртбоахама продукташ. 1953 шерачул дукхагIа ийцад 1960 шера: ялат —1 миллиард пунт гаргга, е 1,5-зза, дулх — 2,2-зза, шуреи фуаши — 2,5-зза, тха — 1,8-зза, шекара свекла—2,1-зза, коартолаш—1,3-зза, баьца даараш — 2-зза.

Цхьабакъда, юртбоахама продукташ, къаьстта а хьайбай продукташ яхараи кийчъяраи хIанзалца дIакхаьчача боарамои темпашеи кхоачамбац мехка тIа-тIа дукхагIа эшаш дола дулх, шура, даьтта, кхыдола кхачан товараш Iалашдара.

ССКП ЦК январски (1961 шера) Пленумо, юрта боахама деча доала юкъерча кхоачамбоацарашта чIоагIа критика а яь, йоккха программа оттаяй дIахо юртбоахама производство депIайоалаяра, бахача наха тIатIа дукхагIа эшача лаьттанцареи хьайбашкареи йоахача продукташца царна шортта кхоачамбеи массаза а наха эшачул дукхагIа уж продукташ яхеи йиш хургйолаш ялат, дулх, шура, технически культураши кхыйола продукташи хаддanза дукхагIа йоахилга Iалашдара.

Из декхар кхоачаштдара боккха лоархIам болаш да юртбоахама продукташ кийчъяра гIулакх нийса вIаштIехьдаккхар. ХIаьта хIанз йолаш йола продукташ кийчъяра система цIенхаштара кхоачамбоацараш доахкаш а, юртбоахама производство дегIаяра новкъостал ца деш а, овлангара дена тоаяь эргаяккха езаш а я.

Дукхача заготовительни организацеш колхозашкеи совхозашкеи ийеш йола юртбоахама продукташ ийю цар балха боаггIача тайпара паччахьалкхен тIахьожам боацаш, продукташ ийяраи уж ийяра деча доалаи юкъе цхьоагIо йоацаш, цхьан оагIорахьара колхозаштеи совхозаштеи вокх оагIорахьара юртбоахама продукци дIайеш йолча промышленноста предприятешеи юкъе гIулакхацара ювзам боацаш. Юртбоахама продукташ дукхагIа яхара колхозашкеи совхозашкеи организаторски болх лелабац цу заготовителаша, дIахо юртбоахама производство депIайоалаяра йолча торониий лоархIам ца беш ийю продукташ, доаггIача тайпара новкъостал дац доахан чуоттадаь а доажадеш а дорстадара, ялат, дулх, шура, технически культураш, баьца дaараш, кхыйола юртбоахама продукташ дикагIа хилийтара гIулакхa. Дукха моттигаш я продукци хьаэцача хана ялата, технически культурай дукхали дикали, хьайбаш дерстагIийла хилар, шурий хьоанал, хьакъаста цIена тха, кхыйола хIамаш нийса ца лоархIаш.

ССКП Центральни Комитетои СССР Министрий Советои лоархI паччахьалкхено юртбоахама продукташ ийяра гIулакх хувцанзеи тоаданзеи даргдоацаш а паччахьалкхено ийдеш дола ялат, дулх, шура, технически культураш, баьца дaараш, кхыйола юртбоахама продукташи бедали контрактаце хьисапе — колхозашцеи совхозашцеи договораш дара наькъаща ийе езаш а.

Контрактаце метод социалистически боахам лелабеча хьалашка эггара дикагIа дола гIулакх да юрта боахама а юртбоахама продукташи бедали чакхйоахача промышленноста а юкъера бувзамаш шердараи чIоагIдараи, цо Iалашду промышленностан юрта боахамаи юкъе цхьан боаррамагIа гIулакхацара бувзамаш оттаделга, цхьан оагIорахьара бахача нахаи промышленностаи эшараши вокх оагIорахьара юрта боахама торонаши, цкъаьннахьа а доацаш, уйла а яь гучайоахилга а цар хьакъехьа дагадовлилга а. Иштта дага а доалаш из болх вIаштIехьбаккхаро Iалашдергда юртбоахама производство хаддanза дегIаухилга а города эшараш дикагIа кхоачашделга а.

Контрактаце системо йиш хулийт дIа-хьа дага а даьнна вIаштIехьдаккхара наькъаца оагIоний материальни безам тIагIоргбола хьалаш белгалде, юртбоахама продуктай массадолча тайпашта белттала уж дохкаргдола ханаш, цар дикал, ассортимент, дукхал хьалххагIе а оттае. Цо сомде а чIоагIде а деза продукташ ийяра даькъе юрта боахамаи продукташ чакхйоахача промышленностаи юкъера гIулакхаш, чIоагIъе еза дисциплина, дика вIаштIехьбаккха беза из болх юртбоахама производства торонаш бокъонца Iомаяра а бахача наха эшарий лоархIам дикагIа бара а ларда тIа. Лакхехьа дийцарий лоархIам а баь ССКП ЦК январски (1961 шера) Пленума соцамга хьежжа а ССКП Центральни Комитетои СССР Министрий Советои **соцам баьб:**

1. 1961 шера денз ийдеш дола ялат, технически культураш, дулх, шура, кхыйола юртбоахама продукташи бедали паччахьалкхенна эшаш йола продукци Iалашъяра колхозашкеи совхозашкеи деча заказа метта лоархIаш долча контрактаце договорех ийе оттадолда.

Контрактаце договораш 2 шерагара 5 шерага кхаччалца оттаду (хIара шу къоаста а деш), юртбоахама продукташ эцара йолча паччахьалкхен планашка а колхозашкеи совхозашкеи юртбоахама производство дегIайоалаяра йолча перспективни планашка а хьежжа.

Договораш оттадале хьалхагIа кIоаргга а масса оагIорахьара а тохкам бе беза продукташ яхараи эцараи оттаьяча планашта, колхозашкатучеи совхозашкарчеи производства гIулакхаш довза деза, продукташ эцара планаш кхоачашъергйола гIулакхаш вIаштIехьдаха деза, паччахьалкхено продукташ ийярах юртбоахама производство дегIаяра новкъостал хургдолаш.

Контрактаце договораш тIа белгалдаь хила деза:

продукце дукхал (тайпаш къоаста а деш), дикал, из йохкаргйола ханаши моттиги тIа а долаш, колхозашеи совхозашеи паччахьалкхенга юртбоахама продукташи бедали йохкара дола декхараш;

ший ханнахьа продукци хьаэцилга а боаггIаш бола мах цунах дIалулга а Iалашдара приемни пунктишеи предприятешеи тIайийца декхараш, ахчанца телача авансай (кредитий) ханаши боарамаши, производства гIулакхаш вIаштIехьдоахача а приемни пунктишкеи предприятешкеи продукци дIакхухьача а хана колхозаштеи совхозаштеи новкъостал дара тIайийца декхараш;

нагахьа санна тIайийца декхараш кхоачаш ца дойя оагIонаша шоайла вIаши яла еза материальни хьалхле.

2. Районашка ерригa юртбоахама продукташи бедали ийяра гIулакх вIаштIехьдоаккхача кулгалдара продукташ ийяра гIулакха йола паччахьалкхен инспекцеш вIашагIйохкийла.

Продукташ ийяра гIулакха йола паччахьалкхен инспекци вIашагIйолл ийеча юртбоахама продуктай боарамга, эцаш йолча продукце тайпай дукхалга хьежжа а районий территориальни башхалонашка хьежжа а района (районни) е шиъ кхы дукхагIеи йолча районашта (районий юкъара).

Продукташ ийяра гIулакха йолча паччахьалкхен инспекцена тIавилла ва хIара 3—7 боахама (колхозашта, совхозашта) цхьа инспектор а лоархIаш, продукташ ийяра гIулакх леладу массехк инспектор ший кара а волаш вола керттера паччахьалкхен инспектор.

Продукташ ийяра гIулакх леладеча паччахьалкхен инспекцена тIадуллалда:

продукташ ийяра гIулакх вIаштIехьдоахилга а ялат, технически культураш, дулх, шура, кхыйола юртбоахама продукташи бедали ийяра оттаяь паччахьалкхен планаш кхоачашъяра тIахьожам лоаттабелга а;

колхозийи совхозийи кхоачамаш гучадахари цар производственни торонех мамогга дукхагIа пайда эцари духьа юртбоахама производства гIулакх мишта латт ховлга а юртбоахама производство дIахо дегIайоалаяра йола торо йовзилга а;

ялатийна, технически культураштa, дулха, шурийна, кхыча юртбоахама продукташтеи бедалаи контрактаци яра колхозашцеи совхозашцеи договораш увттаделга. Договораш увттадолда юртбоахама продукташи бедали дIайиеча а колхозашцеи совхозашцеи цу продукцех йоагIа расчеташ лелаеча а паччахьалкхени кооперативнии предприятей, организацей кулгалхоща е викалашца цхьана;

колхозаша, совхозаша, приемни пункташа, паччахьалкхени кооперативнии предприятеша, организацеша контрактаце договораш мишта кхоачашду хьожаш тIахьожам лоаттабелга;

дукхал, ассортимент, дикал, дIалургйола ханаш белгалъяьхa йола юртбоахама продукташи бедали яхараи паччахьалкхенга йохкараи йола мероприятеш колхозий правленешеи совхозий дирекцешеи кийчъеча юкъе дакъа лоацилга.

Производства гIулакхаши из дегIаяра йола перспективаши язачул тIехьагIа кийчъяь мероприятеш колхоза правлене (совхоза дирекце) чIоагI а ю, къаьстта протокол а оттадийя дIаяз а ю. Контрактаце договор оттадеча хана керттера документ лоархI цу протоколах. Мероприятеш кийчъеча а протокол оттадеча а хана, нагахьа санна эше, ца ховр хьахьехийта боалабу опытно-хьокхама боахамера, опытни станцера, кхыйолча Iилма-тохкама учрежденешкара специалисташ;

дIайийна хIамаш, хьайбай фермаш, кхоабаш дола доахан, иштта кхыдараш фу хьал тIа да хьажарца паччахьалкхенга ялат, технически культураш, дулх, шура, кхыйола юртбоахама продукташи бедали йохкара оттаяь планаш кхоачашъяра цу протокола тIа белгалъяь мероприятеш колхозашкеи совхозашкеи мишта кхоачашъю хьожилга.

Шоашта гучадаьнна кхоачамбоацараш дIадаха протокола тIа дувца гIулакхаши контрактаце договора тIа оттадаь хьалаши кхоачашдарах йола рекомендацеш тел инспектораша колхозаштеи совхозаштеи, шунца юртбоахама производство дегIайоалаяра новкъостал а деш, боахама производственни балха цхьаккха тайпара юкъе а ца лелхаш. Нагахьа колхозашеи совхозашеи ду гIулакхаш контрактаце договораш кхоачашъяра тоъам бергболаш дац аьнна инспектораша оттадойя, тIаккха продукташ ийяра паччахьалкхен кертерча инспектора цунах хоам бу парте райкомагеи райисполкомагеи. Цул совгIа, цунах цо хоам бу продукташ ийяра йоаггIаш йолча областной, краевой, е республикански органага, хIаьта эшаш хуле цо оттаду областной, краевой е республикански партийнии советскии органашта хьалхашка дош;

эцаш йолча юртбоахама продуктаии бедалеи дикал а дозал а къоастадара, колхозашцеи совхозашцеи цар ехкача продукцех нийса расчеташ яра тIахьожам лоаттабу, цхьан оагIорахь колхозаштеи совхозаштеи, вокх оагIорахь приемни пункташтеи предприятештеи юкъе къовсаме дешаш къоастаду;

ерригача приемни пунктишеи предприятешеи технически база шоай ханнахьа кийчъе беча балха, контрактаце договорашка хьежжа юртбоахама продукташи бедали хаддanза хьаэцилга Iалашдара, хIаьта иштта юртбоахама продукци йизза лораелта Iалашдара тIахьожам лоаттабу;

юртбоахама продукции бедали дIаюха кхухьийташ дIадодар кIезигде, цар дикал кIезиг ца ялийта, уж промышленни предприятешкеи мах беш йолча моттигашкеи чехкагIа дIакхачийта лерхIаш юртбоахама продукташи бедали йохкача хана колхозийи совхозийи промышленни предприятещара а мах беча организацещара а духхьалара бувзамаш шерду;

контрактаце договорех доагIа, шоаш тIайийца декхараш а, хIаьта иштта дIайийнача культурашка, бешамашка, плантацешка хьажа, хьайбаш дорстаде, шура яккха, иштта кхыдараш де аьнна протокола тIа оттадаь гIулакхаш а кхоачаш ца даьча колхозашта аванси совхозашта кредити далара доазув оттаду, е вIалла ца долийташ соцаду, цунах районни партийнии советскии органашка, хIаьта иштта йоаггIаш йолча областной, краевой е республикански продукташ ийяра организацешка хоам а беш;

районни организацешка гIолла колхозаштеи совхозаштеи новкъостал ду юртбоахама продукташи бедали дIаюха кхахьа;

СССР-а ЦСУ моттигерча органашкара, юртбоахама продукташи бедали хьаийеча ерригача пункташкара, предприятешкара, организацешкара производства а юртбоахама продукци эцара а отчетни даннеш, хIаьта иштта юртбоахама производствaи уж ийяреи дешай кхыйола статистически даннеш хьаийелга Iалашду.

Продукташ эцара паччахьалкхен кертерча инспекторои инспекторашеи болх бу опытно-хьокхама боахамашца, опытни станцешца, кхыйолча Iилма - тохкама учрежденешца айхха бувзам а болаш, цу организацей специалисташ юкъеоз колхозашкеи совхозашкеи дукха а дика а юртбоахама продукташ яхара дешаех лаьца хьехам бала.

3. Продукташ эцара паччахьалкхен кертера инспектори инспекторашi шоаш беча балха тIехь юкъарло йоацаш продукташ эцара областной, краевой, республикански (автономни республикай) органашта кара ба, хIаьта областашта екъалуш йоацача союзни республикашка — продукташ ийяра республикански органа кара ба, продукташ ийяра цу областной, краевой, республикански органаша увтта а бу, мукъа а боалийт уж.

4. Продукташ ийяра паччахьалкхен кертера инспектор волча колхозий председателаш, совхозий директораш, опытно-хьокхама боахамий кулгалхой, приемни пунктайи юртбоахама продукци ийеш йолча предприятейи директораш юкъе бола даим болх беш хургйола совет йилланза ярйоацаш лоархIийла. Совето хьаэц юртбоахама продукташ ийяра дикагIа йола опыт, дика юртбоахама продукташ ийяра паччахьалкхен планаш кхоачашъярах а уж ийеча дола кхоачамбоацараш дIададахарах а йола рекомендацеш увттаю, колхозашкареи совхозашкареи юртбоахама продукци пункташеи предприятешеи эцарца дувзаденна долча дешашка хьеж. Совето шера шозза-кхозза заседани ю.

БартагIа оттаяь совета рекомендацеш чакхйоах продукташ ийяра паччахьалкхен кертерча инспектора.

5. Колхозашцеи совхозашцеи цар ехкача юртбоахама продукцех йоагIа расчеташ ю из продукци хьаэцаш йолча пунктишеи предприятешеи оттаьяьча порядках.

6. СССР-а Министрий Совета продукташ кийчъяра Паччахьалкхен комитета, СССР-а Госплана, СССР-а финансай Министерствана, СССР-а Госбанка тIадуллалда бетта йолча хана чухь контрактаци еш йолча продукце тайпашка, юртбоахама балхий дукхалга, уж дара ханашка хьежжа колхозашта ахчан аванс далареи совхозашта СССР-а Госбанка кредит далареи порядках, нормех, ханех, хIаьта иштта авансаши кредиташи юхадалара порядках йола предложенеш СССР-а Министрий Совете хьачуялар.

7. Союзни республикай компартей ЦК-аши Министрий Советаши цекхарийла йойла продукташ ийяра паччахьалкхен инспекцешка, болх бе бахийта дикагIа бола специалисташ (агрономаш, зоотехникаш, кхыбараш) къоастабе, продукташ эцара гIулакх овлан тIара тоаде а паччахьалкхено продукташ эцара балхага гIолла юртбоахама производство дIахо дегIайоалаяра новкъостал де а могаргдола кхыбола юрта боахам дика бовза практикаш, юрта боахаме а заготовительни органашка а организаторски опыт йола, политически кхетам тIоагIбенна, боккхий болхлой къоастабе.

8. СССР-а Госплана тIадуллалда союзни республикай Министрий Советашца цхьана 1961 шера районни (районий юкъарча) продукташ эцара инспектораштa легковой автомобилаш лулга вIаштIехьдаккхар, 3 инспектора (царца паччахьалкхен кертера инспектор а волаш) цхьа автомобиль а кхоачаш, уж автомобилаш инспектораша шоаш а лелаергйолаш.

9. СССР-а Министрий Совета продукташ ийяра Паччахьалкхен комитета тIадуллалда СССР-а Госпланаца, СССР-а финансай Министерствaца, СССР-а Госбанкаца, СССР-а юрта боахама Министерствaца барта а йолаш цхьан бетта хана чухь контрактаце договора типовой проекти колхоза правлене (совхоза дирекце) заседане протокола проекти СССР-а Министрий Совете хьачуялар.

10. СССР-а Министрий Совета къахьегамеи алапеи дешай Паччахьалкхен комитета тIадуллалда СССР-а Министрий Совета продукташ ийяра Паччахьалкхен комитетацеи союзни республикай Министрий Советашцеи цхьана продукташ ийяра районни (районий юкъарча) инспекцей паччахьалкхен кертерча инспектораштa гIулакха тIа хиларах йоагIа окладаш (расчетни ставкаш) цар ийцача ерригача юртбоахама продуктаии бедалеи дукхалга хьежжа оттаяр, хIаьта иштта продукташ ийяра областной, краевой, республикански (автономни республикай) органий кулгалхошта гIулакха тIа хиларах йоагIа окладаш оттаяр.

Продукташ ийяра районни (районий юкъарча) инспекцей инспектораштa гIулакха тIа хиларах йоагIа окладаш (расчетни ставкаш) 10—20 процент лохехьа увттаю продукташ ийяра паччахьалкхен кертерча инспектораштa йоагIача окладел.

Союзни республикай Министрий Советашта тIадуллалда СССР-а Министрий Совета продукташ ийяра Паччахьалкхен комитетацеи СССР-а Министрий Совета къахьегамеи алапеи дешай Паччахьалкхен комитетацеи барта а йолаш продукташ ийяра районни (районий юкъарча) паччахьалкхен инспекцеш цу инспекцей болхлошта алапи далара группашка дIанийсъяр.

Юртбоахама продукташ ийяра районни (районий юкъарча) инспекцей паччахьалкхен кертерча инспектораштеи инспектораштеи уж гIулакха тIа хиларах йоагIача окладах (расчетни ставкех) 70 процентал кIезигагIа доацаш алапии, хIаьта ялат, дулх, шура эца оттаяь планаш кхоачашъярах кхы тIадоагIача ахчан алапии лулда хIара бетта. ТIалуш дола алапи лу алапе шера йоагIача ставка (гIулакха тIа хиларах шера йоагIача оклада) 30 процентах шера йоагIача планах отчетни бетта ялат, дулх, шура эцарга хьежжа ахчанца лерхIаш.

11. Районнии районий юкъерчеи продукташ эцара инспекцей болхлой материальни безам хургболаш дика юртбоахама продукташ эцара планаш кхоачаш а тIеххоачаш а ергйола продукташ эцара гIулакх вIаштIехьдоаккхаш дика болх баьча продукташ ийяра паччахьалкхен кертерча инспектораштa а инспектораштa а премеш телилга юкъедоаладолда.

СССР-а Министрий Совета къахьегамеи алапеи Паччахьалкхен комитета, СССР-а Министрий Совета продукташ ийяра Паччахьалкхен комитета, СССР-а финансай Министерствана, ВЦСПС-а тIадуллалда 20 дийнахь йолча хана чухь продукташ ийяра паччахьалкхен кертера инспектораштеи инспектораштеи премеш телара порядках, хIаьта иштта цу болхлошта премеш тела рузкъа Iалашдарахи цун фонд хьахилара порядкахи йола предложенеш СССР-а Министрий Советага хьакхачийтар, продукташ ийяра паччахьалкхен кертерча инспектораштеи инспектораштеи юртбоахама продукташ эцара план тIеххоачашъярах луш йола премеш ялат, дулх, шура эцара план кхоачашйича, шу йисте доалаш хьайбай массадола тайпа продукци яккхара план кхоачашйича, колхозаши совхозаши шоашта дIаде эшача фуца Iалашйича лургйолаш цу предложенешка а хьожаш.

12. Союзни республикай компартей ЦК-аштеи Министрий Советаштеи тIадуллалда союзни республикай управленчески аппарата болча болхлоел дукхагIа нах хургбоацаш продукташ ийяра аппарат эргаяккхар а из вIаштIехьъяккхар а, республикай кхыча организацей административно-управленчески персоналацара совйола звенош дIа а йоахаргйолаш, цу персоналацара нах кIезиг а бергболаш.

13. Союзни республикай Министрий Советашта тIадуллалда СССР-а Министрий Совета продукташ ийяра Паччахьалкхен комитетацеи СССР-а финансай Министерствацеи барта а йолаш цхьан бетта йолча хана чухь продукташ ийяра районнии районий юкъарчеи паччахьалкхен инспекцей структура а штаташ а чIоагIъелга, продукташ ийяра областной, краевой, республикански органаш чIоагIъелга.

14. СССР-а Министрий Совета продукташ ийяра Паччахьалкхен комитето союзни республикай Министрий Советашца барта а йолаш цхьан бетта йолча хана чухь СССР-а Министрий Советага хьачулойла продукташ ийяра районни (районий юкъарча) паччахьалкхен керттерча инспекторах йолча Положене проект.

15. Союзни республикай Министрий Советашта тIадуллалда цхьан бетта йолча хана чухь продукташ ийяра областной, краевой, республикански органех йола Положени оттаяр а СССР-а Министрий Совета продукташ ийяра Паччахьалкхен комитетаца барта а йолаш из чIоагIъяр а.

ССКП Центральни Комитетеи СССР Министрий Советеи

Колхозникашеи колхозашеи шоай совнагIа йола юртбоахама продукташ йохкара гIулакх ДИКАГIА ВIАШТIЕХЬДАККХАРА ХЬАКЪЕХЬА

ССКП Центральни Комитети СССР Министрий Совети хьежай колхозникашеи колхозашеи шоай совнагIа йола юртбоахама продукташ йохкара гIулакх дикагIа вIаштIехьдаккхара хьакъехьарча дешага. Цу деша хьакъехьа тIайийцача Соцам тIа белгалду, колхозникашка совнагIа йола юртбоахама продукташ а хIаьта иштта паччахьалкхенга продукци йохкара дола декхараш колхозаша кхоачашдаьчул тIехьагIа царга юхеюса продукци а йохкара гIулакх вIаштIехьдоаккхача цIенхаштара кхоачамбоацараш хилар.

СовнагIа йола уж юртбоахама продукташ йохкара дукха колхозникаш колхозерча балхаш тIара бувл, колхозий базарашка ахар духьа, цкъаза гаьнна дIа а ухаш. Цунах дукха къахьегами хаи а дов, йохкаш йола продукци дIа-юха кхахьара транспорт увттаеши из дIаоттаяь лоаттаеши духха ахча а дода.

Колхозашкеи колхозникашкеи совнагIа йола юртбоахама продукташ йохкара гIулакх дикагIа вIаштIехьдаккхар а уж колхозий базарашка йохка гIертаи дбацача гIулакха царга къахьегами ахчеи ца доадайтар а духьа ССКП Центральни Комитетои СССР Министрий Советои динза даргдоацаш лаьрхIад, моттигерча базар тIара а, хIаьта иштта мехка кхыча районашкара а ийца юртбоахама продукташ моттигерча базарашка долча маьхех йохкар духьа паччахьалкхено ца эцаш йита совнагIа йола юртбоахама продукташ колхозашкара, къаьстта а колхозникашкара потребительски кооперацe дукхагIа хьаийелга. Из бахьан долаш колхозникаш мукъабаргба совнагIа йола юртбоахама продукташ гаьнна дIа а кхухьаш йохка езача гIулакхах, хIаьта колхозашка деча балхаш тIара бувла а безаргбац.

СовнагIа йола юртбоахама продукташ потребительски кооперацe организацеша ийелга оттадаьд:

колхозникашкареи кхыча гражданашкареи — царца тайначa маьхех;

колхозашкара (паччахьалкхенга юртбоахама продукци йохкара дола декхараш цар кхоачашдаьчул тIехьагIа)—колхозашца вIаштIехьдаьннача тайпара хIанз леладеш долча комиссионни маьхашца барта а болаш продукташта оттабаьча маьхах 75 процент аванс царна дIа а луш.

Центросоюзана могадаьд демократически наькъаца районашка, областашка, республикашка йолча потребительски обществай союзашкеи Центросоюзеи юртбоахама продукташ йохка (хозрасчетах) автономни секцеш депIайоалаяр, райпотребсоюзашка вIашагIъехкача секцей членаш лерхIаш колхозашеи потребительски обществашеи дакъа а лоацаргдолаш.

Юртбоахама продукташ йохкача секцешта керте латтаргъя потребительски кооперацe уставо маяххара ехка совети правлении, хIаьта юртбоахама продукташ йохкача автономни секцей председателаш, моттигерча хьалашка хьежжа е правлене членаш, е потребсоюзий правленеи Центросоюзеи йоагI - йоагIачунга хьежжа председатела заместителаш хургба.

Цу секцешта бокъо еннай коммерчески гIулакхаш де эша мах буи кхыйолеи предприятеш (организацеш) хьаелла.

Центросоюза тIадиллад потребительски кооперацe эцаш йола юртбоахама продукташ городашкеи болхлой поселкашкеи йохкилга, эггара хьалхарча аргIана колхозни рынкашка а йохкаш, хIаьта иштта рынкай доазол арахьа специализированни кооперативни торговли лелаяр а.

Мехка кхыча районашка ийца юртбоахама продукташ хьая йиш яц уж ийцача моттигерча рынкашка бахача наха эца кхоачам хилал продукташ хилча мара.

Колхозникашкареи кхыча гражданашкареи ийеш йола юртбоахама продукташ йохка еза йоаггIаш йолча кооперативни организацей правленеша чIоагIдаьча маьхех.

Колхозашкара йолча комиссе тIа ийцача, колхозникашкареи кхыча гражданашкареи ийцача юртбоахама продуктех шоай предприятешкеи давальчески наькъаца паччахьалкхен промышленноста предприятешкеи хьаяь кийча а ахкийча а йолча хIамашта розничи маьхаш увттаде бокъо еннай потребительски кооперацe организацешта. Уж маьхаш чIоагIдергда бедала маьхага, производственнии торговии расходашка, накопленей (баьннача пайда) нормашка хьежжа.

Кхетамца вIаштIехьйоаккх яхь

Дика болх беш чакхдаьккхад 1960 шу производственно-товарни контора (директор нов. Троицкий, завкома председатель нов. Токмачев) болхлойи, специалистийи, гIулакхера барийи коллективо. Валови продукци арахецара план 109,4 процент кхоачашъяьй, 6 процент тIеххкхоачашъяьй мехкдаьтта чакхдоахаш йола заводаш мехкдаьттаца Iалашъяра план, 2,9 процент лохдаьд мехкдаьттеи мехкдаьтта продукташи йовш хилар. 1,9 процент лохбаьб продукци яккхарга цIабсца мах, цунца планал совгIа 17 миллион гаргга сом пайда а беш, хIаьта къахьегама овсарле 9,6 процент планал лакхъяьй. 1960-ча шера кхоачашде аьнна тIайийца

Московски область. Куйбышева цIерахча Воскресенски химически комбинате ханал дигь шу хьалхагIа хьалъяь яьннай мехка эггара хьалхара йола борни удобреней цех. Укх шера а тIехь кийчъергья цига кердача продукце эзараш тоннаш.

Сурта тIа: борни удобреней цеха кийча продукци чуйола склад.

В. КОШЕВОЙ сурт.

ТАСС фотохроника.

социалистически декхараш тIеххкхоачашдаь хилар хьагойт цу цифраша.

Ше-шегIа хьахиннадац уж толамаш. Уж даьхад ерригача коллективо хьинаре къахьегарца, хIара цехо, участко, смена, установко, бригадо, къаьст-къаьстача болхлоша шоашта юкъе шерра социалистически яхь а йоаржаяь, кIаьд ца а луш къахьегарца.

Заводской комитето а ерригача профсоюзни активо а, хIара бетта къаьст-къаьстача цехаша а, болхлоша а социалистически декхараш тIайиделга вIаштIехьдаьккха ца Iеш, уж кхоачашдарах йола итогаш а ю, хIаьта уж итогаш завкомо ший заседане ювц. Социалистически яхье котъяьннача коллектива (цех, смена, бригада, установка, иштта кхы дI.) телаш Ше байрах я, цул совгIа ахчан совгIаташ тел царна.

Производстве хьалха латтараш сийлен Доска тIа а книжка тIа а цIаязбу. Къаьстта дикагIа болх берех ба операторащ нн. М. Ширяева, Г. Назаров, слесарь нов. А. Барабанов, наливщик нов. Теодорошвили, болхлой нн. Легоньков, Темаев, иштта кхыбараш.

Цул совгIа заводской комитето, администрацеи партийни организацеи (секретарь нов. Опич) новкъостал а деш, вIаштIехьдоаккх шоай йоккхача коллектива юкъе дикагIа йола балха опыт йоаржаелгеи из производствана юкъехьолгеи, хIаьта иштта вIаштIехьдоаккх цо производства дикагIа йола опыт мехкдаьтта чакхдоахача заводашка Iомаелга а.

Профсоюза заводской комитето къаьстта йоакхо ю коммунистически къахьегама коллективаи ударникийи цIераш яхар духьа лоацача социалистически яхьа. Уж сий дола цIераш яхар духьа лаьцача социалистически яхьа юкъе дакъа лоацаш ба 80 процент совгIа бола болхлой, специалисташ, гIулакхера бараш. Завкомо хIанзале а коммунистически къахьегама ударник яха цIи 60 сага еннай. Из сий дола цIи яьккха я цхьан участкаи цхьан бригадаи коллективаш.

Керда техникеи чоалханера технологии кхоачамбалла знанеш ца хилча Iомалургйоацилга кхета а деш, завкомо новкъостал даьд 96 процент болхлойи гIулакхера бараши дешара юкъеоза. Профсоюзни организаце, хIара сагаца къамаьл а деш, къоастадир хьан мичахьа дешаргда. Лакхерчеи юкъерчеи технически дешара заведенешка дешаш 300 совгIа саг ва хIанз. Из да производственно-товарни контора профсоюзни организаце даьча лоархIамерча гIулакхех цаI.

ЦIенхаштара терко ю заводской комитето хIара ценна къахьегама овсарле лакхъяра новкъостал деш дола организационно-технически гIулакхаш ший хан-ханнахьа кхоачашдара. ДIадахача шера хьал а яь болх бе йолаялийтай этилови жидкость лелаеш йола станцеши электрообессоливающи установкай нефтеловушкеи, эргайоаккхаш тоаяьй №№ 16, 17 йола установкаш, цар къахьегама овсарле 12 процент лакх а еш, гидравлически управлени хургйолаш тоаяьй № 3 йолча эстакада 96 наливной стояк, механизацин автоматизацин яьй дукккхача производственни процессашта.

ССКП ЦК январски Пленумо парте XXII-гIа съезд пулъярах баьча соцамо кхы а чIоагIагIа айбаьб вай республикерча къахьегамхой политически кхетам а хьинар а. Семилетка кхоалагIча шера план ханал хьалха кхоачашъе а, керда къахьегама толамаш а доахаш ССКП XXII-гIча съезда сийленца накъа яха а лаьрхIа йола мехкдаьтта чакхдоахачеи химически промышленноста управлене производственно-товарни контора коллектив, «Старогрознефта» нефтепромыслови управлене болхлошеи, инженерашеи, техникашеи, гIулакхерчари дIаболабаь патриотически болам чIоаггIа хьал а лаьца, йоккхий къахьегама коталонаш йоахаш я.

Коллективо лаьрхIад семилетка кхоалагIча шера план 25-ча декабре кхоачашъе, къахьегама овсарле 2,5 процент лакхъе, мехкдаьтта продукташ заводашта кийчъярга дIабода мах лохбе, потребителашта кийча продукци дIаахийтарга дIабода мах цхьа процент лохбе, мехкдаьттеи мехкдаьтта продукташи йоаяр кIезигдарца 2100 тонн мехкдаьттеи мехкдаьтта продукташи кхое, 2 процент пар кхобе, 1,5 процент электроэнерги кхое, иштта кхыдараш.

Производственно-товарни контора йоккхача коллективо тIайийца социалистически декхараш дийцад бригадай, участкай, установкай, цехий болхлой юкъарча собранешка, хIаьта цу собранешка къаьст-къаьстача болхлоша а тIайийцад социалистически декхараш. ХIанз цехий коллективаш а къаьст-къаьста болхлой а, шоаш тIайийцар доккха а бехктокхамера а гIулакх хилар кхета а деш, семилетка кердача шера шоай махулла дукхагIа къахьегама толамаш доахаш ба. Из дика хьахьокх январь бетта коллективо даьхача толамаша. Товарни продукци яккхара план 10,5 процент тIеххкхоачашъяьй, мехкдаьтта бедалца заводаш Iалашъяра план 100,7 процент кхоачашъяьй, лоархIамболлаш лакхъяьй къахьегама овсарле, продукци яккхарга дIабода мах лохбарца массехк итт эзар сом пайда баьб паччахьалкхенна. Йоккхий къахьегама коталонаш яьхай барт тайнача коллективо февраль бетта а.

ХIанз профсоюза заводской а цехий а комитеташ, профсоюзни активаца цхьана шерра социалистически яхь а йоаржаяь, болхлойи, специалисташи, гIулакхера бараши оарцагIбоахаш я укх шера 17-ча октябре хургйолча ССКП XXII-ча съезда сийленца накъа яхара.

С. ЧУХАРЕНКО,
Нохч-ГIалгIай АССР облсовпрофа къахьегамеи алапеи отдела заведующи.

ДIАЙИЙНА КУЛЬТУРАШ МАССАЗА А ДИКА ХЬУВКЪИЙТАРА

Iалаьмате доккхий а сийлен а декхараш да 1961-ча шера Нохч-ГIалгIай республика юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка латтараш — 45 эзар гектарах хIара гектара тIара 45 центнер фуалъяьхача хьажкIийн 9 эзар гектарах хIаране тIара 200 центнер шекара свеклаи йоаккхилга, паччахьалкхенга 7,5 миллион пунт ялат дохкилга, хьайбашта бIаь эзараш тоннаш концентрированни, гIожа, моша доакъар лулга.

Йоачаш хилча а ца хилча а, ха мичча бесса эттача а дIайийна культураш тешшаме хьувкъаргIйола гIулакхаш динза дарг ца хилар къаьстта белгалдаьккхад ССКП ЦК январь бетта хиннача Пленума соцам тIа. Царех цхьа гIулакх да йокъал уьттача лаьтташка хий дехкилга лерттIа вIаштIехьдоаккхилга. ДIайийнача культурашта хий дехка дезаш 86 эзар гектар лаьтта да Нохч-ГIалгIай республике.

ХIанз, хиш дехка ха хьотталехьа, геттара сиха эшаш йола ремонт яь кийчде деза каналаш, хий дIа-хьа декъаш дола хьарсамаш, хий дIакъувлаш а хьаделлаш а йола моттигаш. Къаьстта белгалдаккха деза, хий дилла доагIача лаьттах вай республике соахка 16,5 эзар гектар лаьтта хий ца дуллаш дисалга, шудухьа селларча лаьтта дIайийна культураш йокъал бахьан долаш во хиннилга. ХIанз, хьажкIаши шекара свеклаши дукхагIа дIаювча хана, колхозийи совхозийи кулгалхой декхарийла ба хий дилла дезача дерригача лаьтташка ханнахьа хий дилла а, цу лаьтташка дIайийна культураш дика хьувкъае а.

ТIехе шаьра йоацача лаьтта хий дуллаш хилча, хьалхагIа лаьтта шаьр а цаь мара дилла мегаргдац, кIана аьлча теIагIа йолча моттигашка хий Iа а Iовш ушалаш хургья. Босенаш йолча моттигашка хий диллар а да чIоагIа хьисап долаш, боарамагIа де дезаш хIама, хIана аьлча, босенашка гIолла дуллача хиво лаьтта тIера тIоа Iобахьа а дIайийнача хIамай овлаш толхаде а тарлу.

Кара хий дуллилга чIоагIа хала болх ба. ТIабийрзза болх беш хилча а цхьан сагага дийнахь 0,75 гектара тIа мара, кхы дукхагIа хий дулалац. Цудухьа кхаь сменах вIаштIехьдаккха деза хий дуллихга, из болх кхыметтел бийсана а бергболаш. Массанахьа а дIакхоачийташ дилла деза кхашка хий. Кхай йистошка шортта хий а дехкаш, юкъе хий дIа ца кхоачаш моттигаш а юташ из болх барах цхьаццайолча колхозашкеи совхозашкеи хьажкIаш дика ца хьувкъаш юсаш хиннай хьалха дIаяхача хана.

Лакхъе йиш йий кхашка хиш дехкаш болча наьха къахьегама овсарле? Йиш я. Цкъа дуллаш, кхаь-диъ харшах дилла а ца Iеш, дуккхача харшех хий дехкаргдолаш турбаш эш цу гIулакха, хий дехкаш волча болхлочун эшача хана хий Iодилла а тоъам хиннача хана соцаде а торо хургйолаш. Пластмассови яраш ца хилча, топпарах а ардакхех а е йиш я уж. Массехк шу да Грозненски опытно-мелиоративни станце ардакхех хьаяь 80 сантиметр дIоахал а долаш йола ший лелаю. Кхашка хий дехкара гIулакх дикагIа вIаштIехьа а доаккхаш, цу балха овсарле масехказа лакх а еш, гидротехникаи мелиорацеи Костекова цIерахча Ерригсоюзни Iилма-тохкама институтои гидротехника азербайджански институтои соттае йиш йолча трубопроводашца балхаш ду тоъал ха я.

Болх аттагIа а хулийташ, кхашка хиш дохкилга ханнахьа а нийса а чакхдаккха торо хургйолаш, уж соттае йиш йола трубопроводаш вай республикерча колхозашкеи совхозашкеи кхоачийтилга тIехьа а ца доахаш хIанззе а де дезаш да.

Хьалха хьадоалаш дола баьца дараш дIаделехьа канала чу хий чудуллилга де деза Алхан-чуртски система Наьсарерча управлене, хIана аьлча хий ца хилар бахьан долаш каст-каста тIехьадувл кабуц, помидораш, иштта кхыйола хIамаш дIаювлга. Семинараш а еш, царна шоай болх дика бе ховргдолаш, хиш дехкаш бола нах Iомабе беза Грозненски опытно-мелиоративни станце дирекце.

ДIайийнача хIамашта догIан хьисапе хий деттилга чIоагIа беркат доалаш гIулакх да, цхьабакъда, хIаьта а вай республикерча колхозашеи совхозашеи майрра хьакарайийцадац из хIанз а. Иштта догIан хьисапе хий деттара мел эшаш долаш да Аргунскии Грозненскии баьца даарий совхозашка, № 2 йолча баьца даарий-шурий совхозе, 1-ча Мая цIерахча колхозе, цига хала а доацаш хьалъе йиш я цу гIулакха эшаш йола инженерни гIишлош.

ДIайийнача хIамашта машинашца догIан хьисапе хий а детташ, дIаде Рамовски опытни станцера свеклайги а дена болх барах Грозненски тохкама станце 1950-ча шера а тIехь вIаштIехьдаьлар хIара гектара тIара 600 центнер шекара свеклаш яхеи 16—17 процентага кхоачаш шекар доаллаш уж хилийтеи.

Алхан-чуртски канала аьрда оагIорахьа гIолла Грозненски района 1-ча Мая цIерахча колхозагара даьнна «Новый быт» яхача колхоза доазонга кхоачаш Тирка дукъагIа дадача лаьтташка хий диллача къаьстта дикагIа хьувкъаргда кIа, кен, мукх, хьажкIаш, кхыдола ялаташ. Йоачаш хиннача шерашка дика а хулаш, йокъал эттача шерашка во хул цига ялаташ.

Хозза хьисап а деш, эшшача тайпара хиш дехкаш хилча вай лаьтташа луш дола массе тайпара ялаташ а кхыйола культураш а, ха во-дика оттарга дилла хIама а доацаш дуккха а дикагIа хьувкъаргья.

Дуккха эзараш гектараш лаьтта хий дилла тоа а даь, дIайийна юрта боахама культураш цу тIа массаза дика хьувкъилга Iалашдар — из хургда Нохч-ГIалгIай республикерча юрта боахама къахьегамхоша Коммунистически парте XXII съезда лургдола совгIат.

Н. ЛЕПОРИНСКИЙ,
агроном.

Ульяновски область. Ульяновски юртбоахама институт Уренски селекционнии Анненковски хьайбаш леладареи станцеех дIакхийтта кхо шу даьннад. Институтага иштта дIаеннаяр областе эггара йоккхагIчарех цхьа совхоз а. ХIанз дешара заведенега 31 эзар гектар лаьттеи, дикача фух дола хьайбаш леладу заводи, колхозашка даиман йола опорни пункташи я.

Iилма-тохкама балхашта дика кхоачам ба хIанз института коллективага. ДIаювча хIамай фу дикагIча тайпара хилийтара элитни фу хьадеш бола беррига болх института кхашка хилар соахка. Гой ер да цу балхах хьадаьнна юххьанцара беркат: семилетка кхоалагIча шера дIаде колхозашта хIанзалехь а дIаденнад 8 эзар центнер элитни фух дола кIа, дикагIча фух бола кен, ново-уренски борц, гидуаргаш. Укх шера областерча боахамашка кхы тIа а 25 эзар центнер элитни фу кхоачаргда.

ХьажкIаш кхеяра даькъе а чIоагIа дика балхаш даьд цига. «Ново-уренски-3», «анненковски гибрид», «воронежски-76» яха хьажкIий фу дIадийнача хIара гектара тIара 45—50 центнер фуалъяькача екъача хьажкIий яьннай.

Профессора С. С. Берлянда хьалхленца геттара дукха белок йоалла тайпа кIа хьадеш ба Iилман болхлой.

Сурта тIа: царех мел белок йоалл хьожаш анализ яра фийгаш хьахоржаш я лаборантка Н. Полякова.

А. Маркелычева сурт. **ТАСС фотохроника.**

ХIара гектара тIара — 400 центнер свекла

Iурра денз сарралца моттигера удобренеш кхашка ехкаш хул Шалински района «Джалка» яхача совхоза шоллагIча отделенера мехкарий. Ибрагимова Нахапай звено 20 гектара тIа кхо дилла яьннай. Звено членашта дика хов лаьтта тоадарга хьежжа ялат хьувкъаргдолга. Укх шера мамогга дикагIа шекар доаккха свекла хьалкхее дош деннад цар.

Ах бийса яллалца лампа йоагаш хул звено члена Абдулхаджиева Сацитай цIагIа. ХIара сайрийна цига гуллу цун новкъостий Бацарова Займа, Ибрагимова Нахапа, Джамалдинова Зарган.

— ДIадахача шера оаха лаьтта дикка тоа ца дарах дика хьувкъанзар ялат, — йоах Сацитас. — Цу тайпара гIулакх кхы хургдоацаш дуккха а удобрени юлларгья оаха укх шера.

— Моттигера удобренеш шортта я тхога,—йоах звеньеваяс Ибрагимова Нахапас. — цудухьа лаьтта дикка тоаде йиш я, цунга хьежжа хьалкхеергья оаха свекла.

Ший торонашка а хьежа, дош деннад Ибрагимова Нахапас: 1961 шера хIара гектара тIара 400 центнер свекла яккха.

Шоаш денна дош толамца кхоачашдара хьинаре къахьегаш ба уж.

Р. ЗЕЛИМХАНОВ.

Дош кхоачашду

Укх шера махулла дукхагIа доахангара шура яккхара къахьегаш я Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоза № 4 йолча отделенера шоллагIча шурий-товарни фермера доярка Ахаева Макка.

ХIара Iаттагара 2300 килограмм шура яккха дош деннад цо укх шера. Ше денна дош дика кхоачашду доярка. ДIадахача 53 дийнахьа хIара Iаттагара 368 килограмм шура яьккхай Ахаевас. ХIанз цо лелабеш 15 етт ба. Тайп-тайпара доакъар дехкарах, хан-ханнахьа хий меладарах хIара етт латта моттиг цIена лелаярах, иштта кхыдола гIулакх дика дарах ди тIехьагIа 5—7 килограмм шура дукхагIа яккха вIаштIехьдоал доярка.

Шурий-товарни ферма ерригача торонех пайда а эцаш тIаийца декхараш ханал хьалха, 20-ча ноябре кхоачашде лерхI Ахаевас. Ше денна дош кхоачашдергхиларах дог тийша я из.

Сурта тIа: доярка М. Ахаева шура лутташ йоалл.

И. ПЛИЕВА,
сурт.

ДукхагIа йоахаргья юртбоахама продукташ

Ножай-Юртовски района юрта боахама хьалха латтарий совещани хилар укх деношка. 1960-ча шера итогаши ССКП ЦК январски Пленума решенеш кхоачашъяра даькъе районерча къахьегамхошта хьалхашка латта декхараши дувцаш доклад йир райисполкома председатела нов. **Дышниева.**

1959-ча шерарчул шозза дукхагIа ка бола ялаташ а хьажкIаш а чуера районерча колхозаша. Къаьстта дика балхаш даьд цхьаццайолча бригадашеи звеношеи. А. Шерипова цIерахча колхоза Виситаева керте латтача звенос хIара гектара тIара 51 центнер фуалъяьхача хьажкIий чуера, хIаьта Ицмулаева керте латтачо—48 центнер. Иштта цIераш яьхар Дышниева хьажкIаш а гидуаргаш а дика хьувкъаяьча кхыча колхозий, бригадай, звеной.

Доккхий толамаш даьхад районерча къахьегамхоша хьайбаш дебадараи царгара йоала продукци алсамъяккхараи а. 1959-ча шерарчул дулх 5,9-ззеи шура 2,3-ззеи дукхагIа яьккхар 1960-ча шера, хIара Iатто луш йола шура 473 килограмм тIаккхийтар, паччахьалкхенга дулх 4,9-ззеи шура 2,2-ззеи дукхагIа ехкар.

ДIахо нов. Дышниева белгалбаьхар хьайбай боахамашкара дикагIа бола къахьегамхой Сайдулаева, Бисаева, Эльсаева, Селимсултанова, Олумгериева, Осмаева, Алиев, Мазлаков иштта кхыбараш а.

Цхьабакъда, аьлар докладчико, дукха да вай балхаца кхоачамбоацараш а. Ялаташ кIезига чудена, хьайбаш дукха дайна, доахан Iахар дусаш моттигаш дукха я хIанз а колхозашка. Бе боагIача тайпара лоархIам бац хьажкIий.

ХIанз а бизза пайда ца эцаш йола боахамашкара торонаш, юрта боахам кхы а сихагIа дегIабоалабара де деза балхаш дийцар доклад йистеяьнначул тIехьагIа къамаьлаш даьча новкъосташа. 400 гектарах хIара гектара тIара 40 центнер хьажкIий яккха дош деннад тха колхозникаша, аьлар А. Шерипова цIерахча колхоза председатела **Баймурадова.** ХIанз кхашка кхо дуллаш ба колхозникаш, дерригa лаьтта зяба аьхац.

Укх шера 100 гектарах хIаране тIара 30 центнер фуалъяьхача хьажкIий яккха, соахкарчул шозза дукхагIа дулхи шуреи даккха дош а денна, оаха социалистически яхье хьийхаб Саясановски района Жданова цIерахча колхоза колхозникаш, аьлар Калинина цIерахча колхоза председатела заместитела н. **Камаева Зурас.**

Совещане иштта къамаьлаш дир «Октября 40 шу» яхача колхоза бригадиро нов. **Тимирова,** Орджоникидзе цIерахча колхоза доярка нов. **Селимсултановас,** М. Горьке цIерахча колхоза доярка нов. **Умархаджиевас,** иштта кхы дуккханеша а.

Совещане иштта къамаьл дир ССКП райкома секретара нов. **Менидова.** Цо къоагтадаь белгалдаьхар 1961-ча шера юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка латта доккхий декхараш.

ХIара гектара тIара 15,6 центнер ка болча ялатийи, 21 центнер хьажкIийи, 100 центнер коартолийи яккха, ялата лаьрхIа хьажкIаш дукхагIа дIае, сомий бешамаш 1.247 гектарага дIакхоачае, хIара бIаь гектара лоархIаш йоаккха шура 5-ззеи дулх 4,6-ззеи совдаккха, бахкача 100 Iатта тIехьа 95 Iасеи, 100 жийна тIехьа 110 Iаьхари хьалкхебе, дахка доахан кхозза совдаха — иштта да Ножай-Юртовски района юрта боахама къахьегамхоша 1961-ча шера тIаийца социалистически декхараш.

Совещане хиннараша социалистически яхье хьийхар Саясановски районереи Дагестански АССР Новолакски районереи колхозникаш.

В. МАГОМГАЗИЕВ.

Керда толамаш доахаргда

Семилетка кхоалагIча шера план ханал хьалха кхоачашъяра «Старогрознефть» НПУ къахьегамхоша даь кхайкарал хьал а лоацаш дукха ха йоаццаш хиннача профсоюзно-боахамерча актива собране керда социалистически декхараш тIаийцад Нохч-ГIалгIай совнархоза чуйоагIача дахчан хIамаш хьаеча промышленноста Управленерча коллективо. Цар лаьрхIад валови продукци арахецара укх шера план ханал хьалха, 20-ча декабре кхоачашъе, хIаьта планал совгIа 120 эзар сома маьха продукци (цунах 80 эзар сома маьха мебель а йолаш) арахеца, итт бетта йола план съезд хьаеллача денга кхоачашъе.

Цул совгIа дахчан хIамаш хьаеча болхлоша лаьрхIад арахецача продукце дикал лакхъе, ерригача мебелах 10 процент полированни мебель арахеца, производстве оалхалашта располировкеи полировкеи яра процессашта механизаци е, планах йоагIачул цхьа процент къахьегама овсарле лакхъе, продукци кийчъярга дIабода мах лохбе, планах йоагIачул совгIа 1,5 процент электроэнергии 1 процент доагами кходе, хIаьта рационализаторскии изобретательскии болх тоабарца 60 эзар сома маьха продукци кхое, укх шера дахчан хIамаш еча оборудоване пхи комплект юрта боахама новкъостала лаьрхIа дIаяла.

Уж декхараш кхоачашдара чIоагIа къахьег хIанз, фабрикерча ерригача коллективо.

С. ХАНБЕКОВ.

СИХХА ДIАДАХА ДЕЗА КХОАЧАМБОАЦАРАШ

ХIанз вай республикерча колхозийи совхозийи къахьегамхой юрта боахам дегIабоалабара, цун культура лакхъяра шоай беррига низ тIа а бахийта къахьегаш ба. Хьалхле лелаю дикагIа йола колхозаши совхозаши шоай кхашка удобренеш ехкаи кхы де мел деза гIулакхаш даь яьннеи бIаьстан балхаш дIадоладе мара ца дезаши я.

Цхьабакъда, иштта кийчо яьй ала йиш яц Наьсарен районерча «Октября 40 шу» яхача совхозо. Ховш да ялаташ дукхагIа хьувкъийтара эггара лоархIамегIа долчарех цаI ханнахьа а дуккха а кхашка удобренеш яхкар долга, цул совгIа агротехнически хьехамо яххача тайпара шоай болх вIаштIехьбаьккхача ялат дикагIа хьувкъаргдолга. Ала деза из шоашта дика ховшшехьа совхозеи отделенейи кулгалхой из лоархIамера гIулакх тесса дита багIилга. Из хьахьокх совхозо кхашка дIайихьача удобренешка хьежача. Укх шера совхоза кхашка ворхI эзар тонн удобренеш дIаяхьа езача хIанзалца дIайихьар 1765 тонн мара яц. Во лелабу совхоза кулгалхоша кхашка удобренеш яхкар санна бола боккхача лоархIамера болх.

Совхоза эггара дикагIа болх лелар ТIой-Юртара шоллагIа отделени я. ХIаьта цига миштa лел хьожаргда вай кхашка удобренеш дIакххахьара болх. Отделене агроном волча нов. Пхалагов Георге яхачунга ладийгIача цига санна дика болх лелаш кхы цхьаккха совхоз а отделени а хургьяц. Нов. Пхалагова яхачох уж хьогте кхашка удобренеш ехка баьннаб. Бакъда, цар документашка хьежача хов из харц долга. Цар планах дIаяхьа еза удобренеш 2500 тонн я, хIаьта тахханалца кхашка дIайихьа удобренеш яц 1060 тонн мара.—ХIана йихьай оаш селла кIезига удобренеш кхашка, — аьнна шийга хаьттача, хьаала хIама а доацаш висар из. Цар шоай болх лерттIа вIаштIехьбаьккха, боагIача тайпара дIахьоре харцле везаргвацар нов. Пхалагова.

Къаьстта во вIаштIехьдаьккхад кхашка удобренеш ехкара гIулакх цу совхоза цхьоалагIчеи кхоалагIчеи отделенешка. ЦхьоалагIча отделене планах 2000 тонн удобрений йилла езача, йиллаяц 290 тонн мара, 3-ча отделене планах 2500 тонн дIаяхьа езача 415 тонн мара йихьаяц. Кхы дIахо вIалла ла мегаргдолаш гIулакхаш дац уж. Из болх во лелабарах бехкебараш бехктокхаме оза беза. Цу гIулакха чIоагIа терко еш хила беза района, совхоза кулгалхой.

ХIанз укх лоаццача хана шоай болх тоа а баь юкъера кхоачамбоацараш дIа а даьха ССКП ЦК январски Пленума яь решенеш кхоачашъяра юрта боахама культураш дикагIа хьувкъийтара беррига низ тIа а бахийта тоабе беза шоай болх совхоза кулгалхоша.

Г. ЗАКРИЕВ.

7—8 бутт баьнна хьакха 100 килограммал езагIа хургья

Доккхий толамаш даьхад дIадахача шера «Надтеречный» совхоза кхоалагIча отделене хьакхарч лелаеча ферма болхлоша. Дулх даккхареи паччахьалкхенна дIадалареи план толамца кхоачашдир цар, шера хIара хьакхана тIехьа 16 хурск хьалкхее езача 17 хурск кхеяьй.

— Цу толамаша, йоах ферма заведующе Анисимов Ивана, — дог гIоздаьккхар тха, цхьабакъда, оахош даьхача толамех тоъам хиланзар тхона. ССКП ЦК январски Пленума балхага, хIаьта цул тIехьагIа Къилбаседа Кавказа хьалхле лелаерий совещанега чIоагIа хьежаш хилар тхо. Цу совещане дакъа лоацаш хиннараш Нохч-ГIалгIайчен колхозийи совхозийи къахьегамхошка дaьча кхайкарало дикагIа болх бе дог ураоттадир тха.

Доккхий декхараш тIаийцад кердача шера ферма болхлоша: семилетка кхоалагIча шера хIара нана хьакхана тIехьа 19, цкъа яхкача хьакхана тIехьа 7 хурск хьалкхее. Цул совгIа дош деннад цар паччахьалкхенна цхьа эзар центнер дика дулх дала.

Шоаш тIаийца декхараш толамца кхоачашдара хьинаре къахьегаш ба совхоза хьакхарч лелаераш. ССКП XXII-гIа съезд хьаеллача денга доккхий толамаш доахаш накъа баха лерхI цар. 1961 шера эггара хьалхарча дийнахьа денз цхьатарра дика къахьегаш ба хьакхарч лелаераш.

Къаьстта дика гIулакх ду нана хьакхарч лелаераша. Цар группера дуккха хьакхарч хIанз яхкаш я. Хьакхарчашта дика гIулакх дарах, шоай хан-ханнахьа хьакхарч аьрхIе кхувларах чIоагIа ебаю цар уж. Иштта февраль бетта яхкача 19 хьакхо 201 хурск яьй.

Дика яхк свинаркай Хромых Марияйи Вергумек Агафьяйи группера хьакхарч. Хьакхий хурскаш ца йойташ хьалкхею цар.

Дулха лаьрхIа йоае кийчъеча хьакхарчашта дика гIулакх ду свинарка Анисимова Александрас. Ерста, дика тоаенна я цо лелаю 470 хурск.

Царел тIехьа ца бусаш къахьегаш ба свинараш Балханов СаIал, Опец Николай, Лях Михаил. Чуоттаяь латтача хьакхарчашта гIулакх деш ба уж. Дукха ха йоаццаш дулха комбинате дIаеннай цар ерриганей дозал 87 центнер а долаш йола 64 хьакха. 7—8 бутт баьннача хьакхий дозал 100 совгIа килограмм хул.

Хьакхарч лелаераша хьакхарчашта де деззача тайпара гIулакх дейга бIаргагу хьакхарчашта мел дулх тIадетталу хьежача. Чуоттаяь латтача хьакхана деннеи бийсанеи 500 грамм дулх тIаккхет.

Укх шера шоаш тIаийца декхараш толамца кхоачашдара хьакхарч лелаераша лаьрхIад хьайбашта шортта доакъар Iалашде. Цу гIулакха лаьрхIа фермана юххе хьакъоастаяь участок хургья. Цига хьалкхеергья ферма болхлоша шекар доаккха свекла, ябакхаш, доакъара лаьрхIа йола харбазаш, люцерна. Цо торо хулийтаргья хьакхарчашта шортта моша доакъар Iалашде.

И. ПЕТРУХИН.

Хьалхле лелаю цех

1961 шера валови продукци арахецара план ханал хьалха кхоачашъяра хьинаре къахьег крекинг-завода шоллагIча цеха коллективо. Январь беттеи феврала ах беттеи баьча балха итог йича гучадаьлар цеха болхлоша валови продукци арахецара план 110,3 процент кхоачашъяь хилар, хIаьта установкашта ремонт е еза ха планах лаьрхIачул 56 сахьат йIаьх а яьй.

— Уж толамаш даха йиш хилар тха коллективага, — йоах шоллагIча цеха начальника нов. Фролова, — барт-цхьоагIо йолаш, хьинаре къахьегаш беррига а болхлой хиларах. Оаха дош деннад ер шу чакхдоалаш заводе хьалхара моттиг яккха.

Цу цеха болхлоша цхьан беттеи ах беттеи баьча балхах заводе хьалхара моттиг яьккхай.

№ 2 йолча цеха установкашта юкъе белгалъяьннай, нов. Резников керте латта № 9-10 йолча установка коллектив.

Цу установка коллективо бедал чакхъяккхара укх шера цхьан беттеи ах беттеи план 124 процент, валови продукци арахецара план 135 процент кхоачашъяьй. Ер шу доладелча денз дика къахьег Сталински районни Совета депутатий кандидаталла оттаваьча № 9-10 йолча установка воккхагIа волча оператора нов. Макаренкос.

Д. АМАРОВ.

Сурта тIа: воккхагIа вола оператор В. Макаренкои установка оператора помощник А. Аганови шоай балха тIа.

И. ПЛИЕВА сурт.

Юххьанца денз къовсам лоаттабе социалистически декхараш кхоачашдара

Доккхий декхараш оттадаьд юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка ССКП ЦК январски Пленумо, хIаьта уж декхараш кхоачашдара дола наькъаш а белгалдаьхад. Пленума решенеша дегаш гIоз а даьха, семилетка 3-ча шера план ханал хьалха кхоачашъяра къовсам лоаттабеш ба вай республикера совхозий, колхозий къахьегамхой.

Доккхий социалистически декхараш тIаийцад 1961-ча шера «Ингушский» совхоза хьайбаш леладераша, къаьстта уж дебадара. Цар лаьрхIар доахан — 2800-нега, царех детта доахан — 1100-нега, хьакхарч — 5000-нега, жа — 9500-нега кхоачаде, хIаьта 3760 центнер дулх, 14500 центнер шура, 200 центнер тха даккха, хIара Iаттагара 2100 килограмм шура, хIара устагIана тIера 2,7 килограмм тха даккха, иштта кхыдараш а.

Ховш да, дIадахача шера совхозо ше тIаийца социалистически декхараш меттел хьайбай продукташ яхареи уж паччахьалкхенга йохкареи шера йола план а кхоачашъяь ца хилар, цул совгIа совхоза кулгалхоша хьайбаш леладерий болх лерттIа вIаштIехьбаьккха ца хиларо хьайбаш леладарах 3 миллион совгIа паччахьалкхенна зе даьд. Соахка цу совхозе деннад 744 бежан, 341 Iаса, 4 бутт баьнна а цул йоккхагIа а йола 1359 хьакхий хурск, иштта дуккха жа а.

Укх шера шоллагIа бутт чакхбаьнnаб. Мишта вIаштIехьбаьккхаб-теш совхозе дIадахача шера балха юкъе хинна кхоачамбоацараш дIадахареи кердача шерара декхараш кхоачашдареи болх? Из дика ховргда январь бетта совхозо даьхача хьокхамашка хьежача.

Совхозо кхоачашъяьяц январь бетта шура яккхара план. ХIара Iаттагара юкъера лаьрхIача 96 килограмм мара шура яьккхаяц, дIадахача 1960-ча шера январь бетта 110 килограмм яьккхача.

Тхо хилар «Ингушский» совхоза шоллагIча отделенерча шурий-товарни ферме. Балха юкъе мегаргдоацарех бIарг кхийтар тха цу ферме. Цига 152 етти 20 духьашха дахка бежани дар. Боарам боацаш бIеха яр доахан латтача моттиге. Арахьа латтача барда чуболча педаш тIа цIатIавохалургвац нагахьа санна кога тIа ювхаш хьамча иккаш ца хуле.

Духхьал январь бетта деннад совхозе 30 бежан, 45 хьакха, 73 устагI. Белгалдаккха деза доакъара кхоачам ца хиннача дIадахача шера январь бетта 16 бежан мара денна ца хилар.

Иштта гIулакх латт «Ингушский» совхозе. Цунах гу совхозе юххьанца денз социалистически декхараш кхоачашдара лоаттабе беззача тайпара къовсам ца лоаттабелга. Кхий чу дIачуваьлча бIеха я, доахан латтача моттиге цемент хьыха яц. Из ца хьахар бахьан долаш кIоагарч доахк доахан латтача моттиге.

Доаханна доакъар цехка хьаш деха да, цудухьа, хьалхашка дIадилла доакъар дIадуллаше а когашта кIал дода. Цул совгIа, кхий чу дегIа тIара сомма барзкъа дIа а даьккха, дояркай шоай доаханна гIулакх де йиш йоацаш шийла я.

ХIара корагара 1—2 кинга бIаг ба беха, тхов тIара гIай да дIакъовланза, сигалара доагIа догIа а лоа а доаханна IотIаделх.

Иштта деча балхаша хьагойт укх шера тIаийца социалистически декхараш а кхоачашдерг ца хилар.

ДикагIбарий хьокхам дIабоаржабеш вIаштIехьбаьккхабац совхоза отделеней кулгалхоша болх. Иштта, эшаш долча гIулакхага хьожаш бац совхоза директор нов. Бирюков, профсоюзнии партийнии организацеш.

Социалистически яхь форманна лелаеш хиларо кхы а дукхагIа новкъарле ю хьайбаш леладерий болх дIахо тоабара. Дояркашта, хьайбаш леладерашта шоай социалистически декхараш хIанз а довзац.

Мишта довзаргда царна уж социалистически декхараш тIаэцача хана цхьанна дояркаца, скотникаца, кхы хьайбаш леладераца дага а ца бовлаш, отделене управляющеи ферма заведующеи вIашагIкхийтта конторе тIаийца хилча. Совхоза директореи керттерча зоотехникеи яхар кхоачаш ца дича балансар отделенешкара фермай кулгалхой. Иштта тIаийца хиларга хьежжа мела лел уж кхоачашдара гIулакх а.

Хьайбаш леладерий болх иштта мара вIаштIехь ца боаккхе укх шера а план кхоачашъергьяц «Ингушский» совхозо. **Б. БУЗУРТАНОВ,** **(тха кор.).**

Доазол дехьара

Алжирера тІом дІабаккха!

ПАРИЖ, 27 февраль. (ТАСС). Машара моттигерча комитето гулъяьча, Женвилье яхача Парижа пригородеяьча дуккхача нахха митинге хиннараша дІадийхар Алжирера тІом дІабаккхарах Алжирски Республика ханна йолча правительстваца Іалашмате чехка переговораш йолаяр.

Эшироль (департамент Изер) яхача городе бахача нахах 1500 совгІа саг хилар Алжире вийна цу городера къона салте дІаволлаш. Цу коммуна мэра Жорж Киулу къамаьл дир цига. Цо аьлар «берригача мехко дІадех тІом сацийтар».

Хьалха хиннача фронтовикий ассоциацей французски союза кулгалхоша араяьккхай Алжире тІом соцабарахи алжирски халкъ мукъадалийтарахи йола переговораш елга дІадехаш йола заявлени.

Арденне депортаменте коммунистически социалистически партей, Франце вІашагІкхийттача социалистически парте федерацеша, машара тІехьа къовсам лоаттабеча наьха моттигерча организацеша, сага йолча бокъоний лигеша, профсоюзий викалий объединенеша баха нах тІахьийхар Алжирски Республика ханна йолча правительства викалашца переговораш яра тІехьа къовсам лоаттабара.

Лионе бахача, Алжире тІом беш къонгаш болча французий кхалнаха предложени оттаяьй французий кхалнаьха — ноаной конференци гулъе, аьнна. «Алжирски Республика ханна йолча правительстваца Алжире машар оттабарах йола переговораш елга чакхдаккха чІоагІо ял шоаш хилар инаралга де Голлега дІакхайкаде дага ба уж цу конференце.

Машара дешаш дувцаш да

ЛОНДОН, 27 февраль. (ТАСС). Английски советски общественноста викалаш вІашагІ а кхийтта февраль бетта 23-ча дийнахь денз 26-ча денга кхаччалца, вІаши гІулакхаш а леладеш маьрша дахара хьакъехьа Стейнинг (Суссекса графство) яхача йоккха йоацача города юххе «Уистонхаузе» хинна къамаьлаш чакхдаьннад. Цу конференце хиннача советски делегацена керте латтар «СССР — Великобритания» яхача общества президент СССР Лакхехьарча Совета депутат А. Сурков. Цу делегацеца бар гІорбаьнна бола советски общественни доятелаш, Іилмахой, журналисташ, А. Аджубей, Г. Жуков, Г. Беседин, В. Маевский, Б. Ваганов, Б. Никифоров, иштта кхыбараш а. Английски оагІонгахьара конференце дакъа лоацаш хилар парламента член — консерватор Ф. Маклин, парламента членаш — лейбористаш. Д. Хилн, Д. Стрэчи, К. Мэйхью, хьалха Советски Союзе Великобритане посол хинна У. Хэйтер, гІорваьнна вола английски Іилмахо профессор П. Блэкетт, «Таймс» яхача газета доазол дехьарча отдела редактор И. Макдональд, иштта кхыбараш а.

Советски а английски а общественностана Іалаьмате чІоагІа хьаштдола дешаш дар конференце дийцараш: социальни системаш бебашха йола паччахьалкхенаш вІаши гІулакхаш а долаш маьрша ххилга, массане а деррига герз дІадоаккхилга, термоядерни герз ца леладайтилга, вай ханара дешаш къестадара Къамий ВІашагІкхийттача Организаце лаца еза моттиг а цун лоархІам а, торговлеи вІаши экономически гІулакхаш леладареи, Великобританенеи Советски Союзаи юкъе культура а Іилма а гІулакхаш вІаши довзийташ хиларей дешаш. Шинна оагІонна хетараш лархІа а лоархІаш дийцар цига уж деррига дешаш.

ВІашагІкхийтта хиннараша кепайоазон тІа араяьккхача коммюнике тІа йоах «шинна а оагІоно берригаш раьза а болаш хьаллоац вІаши гІулакхаш а леладеш маьрша дахара принципаш». Коммюнике тІа белгалдоах, шинна оагІон правительстваш дунен халкъашта юкъера гІулакхаш овлан тІара тоадара, массане а деррига герз дІадаккхара дош а, хІаьта иштта ядерни герзашта тохкамаш делга соцадареи уж леладелга ца магийтареи дош а сихха къоастадара хьинаре оарцагІъяла езаш хилар.

Тайп-тайпарча мехкашта юкъе, цар общественни строяга хьежа хІама а доацаш, экономически, торгови, культурни, иштта кхыдола бувзамаш мамогга шерделга лерхІаш я маьрша дахара идея, йоах коммюнике тІа.

Коммюнике тІа белгалдаьккхад, книжкаш, газеташ, журналаш, радио а телевизионни а передачаш, хІаьта иштта халкъашта юкъера машари доттагІали чІоагІдара гІо хургдола искусства произведенеш дІа-хьа телга вІашагІкхийтта хиннараша пайдана а динза дардоацаш а лоархІилга.

Колонизаторий когашта кІалхара лаьтта доаг

СТОКГОЛЬМ, 27 февраль. (ТАСС). Гетеборг яхача городе селхан студенташта Ангола яхача португальски колонера хьал дувцаш къамаьл дир эмиграце волча гІорваьннача Португале общественни деятела Жуо Кабрала.

Португальски колонизатораша, аьлар цо, набахтенашкеи концентрационни лагерашкеи чубеххаб Анголера эзараш нах. Нах боабеш а террор лелаеш а йола Салазара къайлагІара полици цхьаккха хІама эргайоацаш, гестапо санна я. Цига бахаш бола нах цхьаккха бокъо йоацаш, Іалашмате йоккхий халонаш тІалатташ ба. Цхьабакъда, белгалдаьккхар оратора, тІехь - тІехьа шерлуш я чухьара еш йола духьале, колонизаторий когашта кІалхара лаьтта доаг.

ОАР-ерча БЕЛЬГИЙСКИ ДОАЛАХЬАРЧА ХІАМАШТА СЕКВЕСТР ЯР

КАИР, 27 февраль. (ТАСС). Бельге ОАР-ацара дипломатически гІулакхаш хоададарца дувзаденна ВІашагІкхийттача Іарбий Республикерча бельгийски доалахьарча хІамашта секвестр е аьнна декрет арадаьккхад ОАР-а президента Насера.

Секвестр яьча бельгийски доалахьарча хІамай беррига мах 6 миллион египетски фунт гаргга бу. Секвестр яьй бельгийски 10 компане доалахьарча хІамашта.

ДІАДАККХА ЛОАЛ

ЛОНДОН, 24 февраль. (ТАСС). Ганай правительства кхайкарал даьд ерригa «африкански паччахьалкхенаши машар безаш мелдола мехкаши» Анголереи Африкерча кхыча португальски колонешкареи «африканцаш лоалла оттабара» духьала лоаттабеча къовсаме новкъостал дара тІахьехаш.

Рейтер яхача агентства корреспонденто Аккрера беча хоамах Ганай правительства дІакхайкадаьд, Дунен халкъашта юкъерча къахьегама организацега гІолла Португалена бехк бе безам болаш ше хилар, португальски колонешка бахача африканцашта цо «лоал» тІалоаттадар бахьан долаш.

БЕЛЬГИЙСКИ КОЛОНИЗАТОРИЙ КУЛГАШ ЦІЕША ДИЗА ДА

КАИР, 27 февраль. (ТАСС). «Патрис Лумумба верца а конголезски халкъа дуккха кхыдола зуламаш дарца а ший кулгаш цІеша дизад империалистически Бельге», — яхаш язду ший хьалхарча статья тІа Аль-Ахрам» яхача газето, ОАР-ацара дипломатически гІулакхаш хоададе аьнна бельгийски правительства яь решени йоашхаш.

«Аль-Ахрама» хоам бу: «ХІанз ОАР-е вахаш вола 407 бельгийски гражданин дІавахийта аьнна решени тІайийцай. Каирерча бельгийски посольства бархІ членага а цу тайппара мехкара дІагІо аьннад».

Спорта хоамаш

РСФСР-е хьалхара моттиг яккхара Краснодаре лаьттача къовсаме шахматех ловзаш кхо кІира цаьккхад Нохч-ГІалгІайчен шахматисташа. Турнире хьалхара моттиг а яьккха, Российски полуфинале ловза бокъо яьккхар Дагестана чемпиона Лебедев Георге.

Дика лейзар Нохч-ГІалгІайчен шахматист Алимов Рашид. БархІ очко а яьккха ялхлагІеи ворхІлагІеи моттигаш йийкъа а йийкъа, мастера кандидата норма кхоачашийр цо.

Мело хиннабецаре иштта дика ловза йиш йолаш бар грозненски шахматисташ Мальсагов Ахьмади Котровски Валерийи.

В. АГРИНСКИЙ,
шахматий мастера кандидат.

КХОЪ ХАРЬКОВСКИ ТУРБИНАШ

Кирова цІерахча Харьковски турбинни завода тохкамаш деча стендашка хьа а яь, тохкамаш даьд кхаь паровой турбинана. Цар низ, конструкцеш санна, тайп-тайпара ба.

Хьалхарча плане—атомни электростанцена лаьрхІа турбина. Цун низ—70 эзар киловатт. Цунна тІехьа шоллагІа яр — 150 эзар киловатт йола серийни паровой турбина. Шахо йола 300 эзар киловатт йола паровой турбина. Уж машинаш хьаьи царна тохкамаш даьи баьннаб 1961 шу тІакхоачаш. Цар массане низ — 520 эзар киловатт.

Е. Андреева сурт.
ТАСС фотохроника.

ДикагІйола юртий Советаш

Шоай заседане Нохч - ГІалгІай АССР-а Министрий Советои Нохч-ГІалгІай госучреждений болхлой союзий обкомои дийцар 1960 шера социалистически яхье яьннача республика юрта Советий итогехи 1961 шера лелаеча яхьахи.

Министрий Советои РГУ Союза обкомои белгалдаьккхар 1960 ш. шоллагІча ах шера республикерча юртий Советаша боахама а культурни а строительстве шоай болх дикка тоабаь хилар, депутатий, массаза болх беча комиссейи активайи болх дикагІа вІаштІехьбаьккхалга, хІаьта тІаийца социалистически декхараш кхоачашдеш цхьадола толамаш даьхалга.

Социалистически яхье баьннарашта юкъе доккхий толамаш даьхад Грозненски района Зерносовхозски поселкови Совето, Курчалоевски района Курчалоевски юрта Совето, Шелковской района Шелковской станични Совето, Урус-Мартановски района Рошни-Чуйски юрта Совето.

Министрий Советои госучреждений болхлой Союза обкомои баьча соцамах Нохч-ГІалгІай Министрий Совета дІа-юха тела ЦІе байракхи ахчан совгІати деннад Зерносовхозски поселкови Совета, Курчалоевски юрта Совета, Шелковской станични, Курчалоевски юрта Совета ахчан шоллагІа совгІат деннад.

Министрий Советои госучреждений болхлой союза обкомои Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумагара деха лаьрхІад Надтеречни района Верхне-Наурски юрта Совета, Наурски района Калиновски поселкови Совета, Гудермесски района Комсомольски юрта Совета, Шалински района Колхозненски юрта Совета, Советски района Ханкалоевски юрта Совета Сийлен грамоташ лулга.

Соцама тІа белгалдоаккх социалистически яхье яьннача Ачхой-Мартановски района Ачхой-Мартановски юрта Совето, Первомайски района Дарьяльски юрта Совето дика болх баьлга.

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советои госучреждений болхлой союза обкомои 1961 шера социалистически яхье яьннача юрта Советашта юкъе хьалхара моттигаш яьхараштa совгІаташ дала лаьрхІад.

Цу тІа да колхозаштеи совхозаштеи юрта Советаша практически новкъостал де цезилга. Къахьегамхой культурно-бытовой а медицински а хьашташ кхоачашделга, юрташ тоаелга, халкъа дешар эргадаккхареи деша ха йолча берригача беранашка дешийтареи законаш кхоачашделга, хІара денна эшаш долча товараца тикаш Іалашъелга миштa вІаштІехьдаьккхад хьож итогаш вІашкатохача хана.

В. СЕМЕНОВ,
Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета оргинструкторски отдела инструктор.

ДОТТАГІЛЕН КОНЦЕРТ

28 феврале Грознерча Ленина цІерахча культура ЦІагІа Къилбаседа-ХІирий АССР-еи Нохч-ГІалгІай АССР-еи иллеи хьалхареи ансамблий доттагІлен концерт хилар. Цу дийнахьа вай республике чакхъяьлар Къилбаседа-ХІирий АССР ансамбла гастролеш. Геттара дукха нах гулбелар цу сарахьа лоаццача хана шоашта езаеннача ансамбла коллектива цІаьнха а хьажа. ДоттагІлен концерто хьагойтар вай хьамсарча парте цахаддаш социалистически чулоацам а болаш къаман форма а йолаш йола искусство дегІайоалаяра массаза еш йола йоакхо: Октябрьски революци хилалехьа шоай цхьанкха а театр доацаш хиннача халкъий хІанз йоккха говзал йолаш бола дукха а артисташ кхийнаб.

Концерт чакхдоалаш ансамблей шин хьоро цхьана аьлар Россех дола илли. Илле хестаю дукха еза Даьхе, вай хьамсара парти. Зрителаша раьза болаш чІоагІа тІоараш детт концерт чакхдаьлча. Дегаш гІоздоах Коммунистически парте хьалхленца, вежарий санна, дахаш долча советски халкъий доттагІлено.

Сайре чакхйоалаш Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен филармоне директора нов. Сатабаева хьаьшашка чІоагІа моаршал а луш Къилбаседа-ХІирий АССР ансамбла коллективана Сийлен грамота елар. Гулбеннарашка а берригача Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхошка а дІайха моаршал делар хІирий ансамбла художественни кулгалхочо нов. Гуржибекова. Цул тІехьагІа Къилбаседа-ХІирий АССР-еи Нохч-ГІалгІай АССР-еи Лакхехьарча Советий Президиумаша, культура Министерстваша хьожаяь Сийлен грамоташ елар шинна республика дуккхача артисташта.

ДоттагІлен концертага хьожаш бар Къилбаседа-ХІирий АССР-еи Нохч-ГІалгІай АССР-еи кулгалхой. Шин республика искусства викалаша дІадоладаь пайдане гІулакх дІахо кхы а шерде деза.

А. МЯКИЕВ.

Пайдане къамаьлаш

Ах шу хинна Іац «Беш-Лоамагареи Эльбрусагареи денз Каспега кхаччалца» яха радиожурнал хоза. «Къамаьл цу Орджоникидзера» аьле йолалу из передача. Цу хана цхьанцхьан болх беш хул Махачкала, Грозне, Нальчика, Элиста, Черкасска, Майкопа радиостанцеш.

Къилбаседа Кавказерча автономни республикайи областийи радиовещане болхлоша цхьана кийчдеш да из радиожурнал. Советски халкъашта юкъера цІаккха дохардоаца доттагІал, Даьхен низ совбоаккхаш маьршахьега къа коммунизм хьалъеш беча балха тІа Дагестана, Нохч-ГІалгІайчен, Къилбаседа-ХІирий, Кабардино-Балкарий, Калмыке, Карачаево-Черкесе, Адыгея къахьегамхошта карагІдаьнна хІамаш дувц «Беш-Лоамагареи Эльбрусагареи денз Каспега кхаччалца» яхача радиожурнало.

Къахьегам, машар, доттагІал — иштта ба цу передачай кертера чулоацам. Укх деношка хинна радиожурнала 16-гІа номер хетаяьяр ССКП ЦК январски Пленума исторически решенештеи парте XXII съезда сийна яьржача социалистически яхьаи. Кабардино-Балкарера хьажкІаш лелаераш бийцар журнало эгара хьалха. Берригача мехка а сийленца дІабайзаб хІанз Ленина цІерахча Аргуданскии колхозера къахьегамхой. ЦК Пленум болх беш йолча деношка цу колхозерча дуккхача дикагІа болча къахьегамхошта орденаши медалаши а елар, хІаьта цун председатела Камбулат Торчокова Социалистически Къахьегама Турпал яха цІи а елар. Цо журнале дийцар шоай колхозерча гІорбаьнна болча хьажкІаш лелаераша балхаш миштa ду, хІара гектара тІара фуалъяхача хьажкІий 85 центнер яккха дош деннад цар. Кавказерча республикашкара хьажкІаш лелаераш укх вай беркатерча мехках дика хьийкъача хьажкІий мохк бара тІахьийхар Торчокова.

Малашенко дІадолаь гІулакх хьал а лаьца сийленца къахьегаш бола жа Іуй бувцаш дукха пайдане къамаьлаш дир Калмыкерча радиожурналисташа.

Лаьтташта хиш дехкаш дукха балхаш цу хІанз Карачаево-Черкесе мехка. Лаьтташка хиш дехка ца Іеш, Карачаево-Черкесерча къахьегамхошта электроэнерги хулийтаргйола Кубань-Калауски оросительни система хьалъяр дувц журнало.

Грозненски химикий балхах а, парте XXII съезда сийна Нохч-ГІалгІай республике яьржача социалистически яхьах а пайдане къамаьлаш дир радиожурнала цхьан кадра тІа.

Лесозапчастей заводерча машиностроителий коллектива болх бувцаш йола материалаш кийчъяьяр Адыгейски областной радиовещане редакце.

Журнал чакхдоаллаш радиоладувгІархошта дІайовзийтар Къилбаседа-ХІирий заслуженни артистка, завода токарь йолча Зоя Шевченко творчество а Дагестана композиторий керда музыкальни произведенеш а.

Къилбаседа Кавказа республикашкареи областашкареи общественно-политически, экономически, культурни вахар масса оагІорахьара довзийташ, хоастамерча къахьегамхой гІулакхаш дувцаш я цу журнала юкъа материалаш. Къаьстта дика гІулакх да радиожурнало автораш дика къестабар. Микрофона хьалхашка къамаьлаш деш хул республикайи областийи партийни а советски а кулгалхой, производствера дикагІа бола къахьегамхой, гІорбаьнна бола Іилмахой, искусства деятелаш. Из бахьан долаш радиоладувгІархой безам тІабодаш а дика а хул «Беш-Лоамагареи Эльбрусагареи денз Каспега кхаччалца» яхача радиожурнала передачаш.

Массехк республикереи областереи вахар, къахьегам, культура, кхыдола гІулакхаш дувцаш цу радиожурнало юкъ-юкъе еш йола передачаш чІоагІа пайдане я.

Н. СЕРГЕЕВ.

Сакъердаме сайре

Укх деношка Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен педагогически институте доттагІлен сайре хилар. Институтa преподавателаши студенташи вІашагІкхийтар Нохч-ГІалгІайчен искусства мастерашца.

Нохч-ГІалгІай АССР культура министра нов. Татаева дийцар дІаяхача хана хиннача а хІанзарча а нохч-гІалгІай искусствах лаьца, хІаьта дІахо йодача хана вай республика искусство мишта дегІайоагІаргья а дийцар.

Дукха сакъердаме хІамаш дийцар РСФСР-еи Нохч-ГІалгІай АССР-еи заслуженни артиста В. Оглоблина, шийх артист мишта хилар, малагІа халонаш нийсъелар дийцар цо.

Дукха ха яр В. И. Ленина роль ловзае безам болаш со лела, аьлар Оглоблина,—сона цагадаьллар кхоачашхилар.

Поэташа Яндиев Джамалдина, Ведзижев Ахьмада, поэтесса Ахматова Раисас шоаш язъяь стихаш йийшар гулбеннарашта.

ДоттагІлен сайрене сакъердаме концерт оттадир Х. Нурадиловеи, М. Лермонтовси цІерахча театрайи филармонеи артисташа.

Сакъердаме, боккхача безамца чакхъяьлар из сайре. Искусства мастераша дош делар дІахо йодача хана а каст-каста студенташ болча хила.

Р. МАРХИЕВА.

РАДИОПЕРЕДАЧАЙ ПРОГРАММА

2 марте: 6.35 — юртбоахама болхлошта передача (гІалгІай меттала); 6.50 — хоамаши передачай программеи; 7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 8.15 — Советски Союзереи доазол дехьареи хоамаш (нохчий меттала); 8.25 — нохч-гІалгІай музыка; 8.45 — «Сердало» газета обзор; 17.00 — керда хоамаш (гІалгІай меттала); 17.10 — кагирхошта передача (гІалгІай меттала); 17.30 керда хоамаш (нохчий меттала); 17.45 — «Советски депутатий сурт художественни литература» — передача (эрсий меттала); 18.00 — керда хоамаш (эрсий меттала); 18.15 — «Семилетка рубежашка» — передача (нохчий меттала); 18.30 — юрта боахама болхлошта концерт.

3-ча марте: 6.35 — «Кавказ» яхача колхоза хьакхарч лелаераш болча»— передача (эрсий меттала); 6.50 — хоамаши передачай программеи: 7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор; 8.30 — концерт; 8.45 — юрта боахама болхлошта передача (гІалгІай меттала); 17.00 — керда хоамаш (гІалгІай меттала); 17.10 — «Доярка Солтаналиева» — очерк (гІалгІай меттала); 17.30 — керда хоамаш (нохчий меттала); 17.45 — «Агитпункта сердал» — передача (эрсий меттала); 18.00 — керда хоамаш (эрсий меттала); 18.15 — РадиоладувгІархой письмоех передача (нохчий меттала); 18.30 — концерт.

Редактора зам. Д. ХАМАТХАНОВ.

КХАЛСАГ СИЙРДАЧА НОВКЪА

Шерагара шерага лакхлу вай республика халкъа боахаме кхалнаьха бола лоархІам. Болхлоштеи гІулакхерча нахаи юкъе 46 процент ба кхалнах. Дуккха эзараш кхалнах ба культура а къахьегамхой унахцІено лорaяра а балха тІа, 4 эзар гаргга хьехархо, 900 гаргга лор кхалнах ба. ДукхагІа бола кхалнах промышленни а юртбоахама а производства дикагІа бола болхлой ба. Дукха кхалнах ба республика юрта боахам лакхбеча цІи хеза. Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза звеньеваяс З. М. Кусиевас 30 гектар хулача лаьттан тІара гектара тІара 108,5 центнер фуалъяьха хьажкІаш яьхай. «Шалинский» совхоза звеньеваяс М. Музыкаевас гектара тІара 105 центнер хьажкІаш яьхай. Ерригача Советски Союзе йовзаш я цар цІераш: ССКП ЦК-а январь бетта хиннача Пленуме нов. Н. С. Хрущева бийцар уж. Дика толамаш даьхад хьайбаш леладеча кхалнаха «Назрановский» совхоза доярка Л. Барахоевас, Шелковской района Сталина цІерахча юртбоахама артела доярка Е. А. Авиловас, кхычар а.

«Общественни предприятештеи паччахьалкхенна доал дечеи кхалнаха тІа-тІа а дукхагІа дакъа лоацаргдолаш гІулакх де деза» аьнна В. И. Ленина даь васкет толамца чакхдоаккхаш латташ хилара тешал де йиш йолаш да вай. СССР-а, РСФСР-а, Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Советий депутаташ йолаш 35 кхалсаг я, царех 18 нохчои гІалгІаи а йолаш, моттигерча Советий депутаташ йолаш 2066 кхалсаг я, царех 858 саг нохчои гІалгІаи а йолаш.

Тха районерча кхалнаха а шоашкара доагІа дакъа лоац ворхІ шера план кхоачашъяра гІулакха юкъе. Тха районера дикагІа бола дояркаш ба: Орджоникидзе цІерахча колхозера шийгарча доахах хІара Іаттагара 1923 килограмм лоархІаш шура яьккха С. Хатареева. Цу колхозера Іаттагара 1722 килограмм шура яьккха Л. Хамхоева. Іаттагара 1625 килограмм шура яьккха Х. Далакова, Шерипова цІерахча колхоза дояркаш АхриевгІар Фадимани ПаьтІамати, кхыбараш а. Хьун завода станочницас Пинтакова Марияс, болхлоша Гейтукиева Хьавас, Пролева Галинас дика болх бу. Бахаш болча наха юкъе кхетама болх дика бу пропагандисташа Бембулатовас, Рагулинас, Бузуртанова Любас, кхычар а.

Тха районе цхьабола болх баьб дІаяхача заман воча гІулакхашца кхалнаьха, къаьстта нохчехи гІалгІаехи болча кхалнаьха, бокъонаш лохъеш долча гІулакхашта духьал лоаттабу къовсам лакхбеш, общественни къахьегама а культурана а кхалнах дукхагІа юкъеозаш. Кхалнах партийни а советски а балха дукхагІа кийчбу, кхалнаха политически кхетам дукхагІа бу, укх шера партийни дешар Іомадеш бола кхалнах дукхагІа ба.

Цхьабакъда, цхьадола дика гІулакхаш карагІдаьннадале а, кхалнаха юкъе беча балхаца цІенхаштара кхоачамбоацараш а да. МабоаггІара къовсам лоаттабац хІанз а феодально-родовой обществах юхедисача кхалнаца леладеча сий доацача гІулакхашта духьал. Дукха истий кхувлаш, мехкарий удабеш, уж шоаш раьза боацача маьре ухийташ, кхелета, маьре баха ха йоаца кхалнах маьре дІателаш, кхалсагах урдув доаккхаш, шариІато маяххара саг йоалаяреи йитареи гІулакхаш чакхдоахаш моттигаш кІезига яц. Хьалхле лелаеш бола болхлой шоаш а бац наха юкъе а цІагІа а кхалнахаца леладе дезача гІулакхий хьакъехьа хьокхаме.

Кхелета йиІигаш дешара кІезига юкъеэзай. Тха районера нохчийи гІалгІайи йиІигаш кІезига я школашкеи интернаташкеи. Бераш долча ноаной бокъонаш лораяреи кхалнаха юкъе беча санитарно-гигиена балхеи гІулакх во лел.

Района партийнии комсомольскии организацеша болх мела бу нохчехи гІалгІаехи бола мехкарийи производства дикагІа бола болхлойкхалнахи ВЛКСМ-е а ССКП-е а бахара тІехьа. Цу гІулакха кхоачамболаш йоакхо яц ВЛКСМ райкома секретара нов. Тутаева.

Іалаьмате во латт советски законаш дІадовзийташ кхалнаха юкъе беш бола болх. Из бахьан долаш дукха моттигаш я районе дукха истий кхийла.

1961 шера кхалнаьха гІулакхех дола закон а дохадеш, Ленина цІерах йолча колхоза бригадира Костоев Висангире шоллагІа саг йоалайир, ший сесаги 4 бери доллашехь. Чувалла 1 шу суд яьй Костоевна.

Цу морча а цу тайпарча а гІулакхашта духьал къовсам лоаттабара тІабахийта беза беррига политически болх, агитаторий болх, лекцеши докладаши ешаш бу лекционни пропаганда болх, гойтара агитаци е еза, пенгазеташ тІа язде деза.

Іилма-атеистически пропагандеи агитации тІаерзае еза дына керте латтараша леладу реакционни гІулакхаш гучадахара. Цу даькъе Іалаьмате боккха лоархІам ба агитатораш болча хьехархой. Вай, дешар хьехаш дола нах, къаьстта декхарийла да коммунизм хьалъяра, къаьнарча реакционни гІулакхашта кхалнах бизза мукъабахара дына, шариІата, Іадата еш йола новкъарле бахача наха дІайовзийта.

Кхалнаха юкъе беш бола беррига массово-агитационни болх бе беза цар идейни гІулакхаш а хьашташ а лакхдеш, производстве беча балха, общественно-политически вахара, дына гІулакхашта духьал лоаттабеча къовсама шерра уж юкъеозаш.

Эггара хьалха вай воаш, хьехархой, хила деза бахача наха хьокхам луш: кино, собране долхаш, лекцешкеи докладашкеи ладувгІа долхаш, наьна меттала бахача наха лекцеши докладаши ешаш, дешар ца ховлгеи дешар кІезига ховлгеи дІадоаккхаш, комсомолеи партеи даха кийчлуш а производства дикагІа бола болхлой-кхалнах кийчбеш а, бахача наха юкъе кхетама болх беш, дына гІулакхаш воаш ца а леладеш, царна духьал къовсам лоаттабеш.

Л. БАЗГИЕВА,
Первомайскерча ворхІ шера дешара школа директор.

РЕДАКЦГ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48, партийни вахареи, экономикаи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.
1918 шерарча 11-ча августа цІерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3. Типография имени 11 августа 1918 года. г. Грозный, проспект Революции 30/3.
СФ02032. Заказ № 1361.